

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ

ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

СОФИЯ, 2016 год.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	5
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2015 ГОДИНА	5
1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	5
1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ	9
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ	13
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	15
1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ	18
РАЗДЕЛ ВТОРИ	22
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	22
2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ ОТ ТЯХ	22
2.1.1 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2015 ГОД.	22
2.1.2 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ	23
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И	24
ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	24
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	28
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	28
2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	32
2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ	
ОТ ТЯХ	38
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ В СТРАНАТА	39
2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ	41
2.3. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ОГНЕУПОРНИ ИЗДЕЛИЯ И МАТЕРИАЛИ	
	44
2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ	45
РАЗДЕЛ ТРЕТИ	46
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	46
3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	46
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)	46
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	49
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК	53
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ И СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ, СПЛАВИ И	
ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	55
3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ	57
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	60
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	61
3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	63
3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	65
3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	67
3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	68
3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ	71
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	73

В ГОДИШНИКА СА ВЪЗПРИЕТИ СЛЕДНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Браншов колективен трудов договор</i>
<i>ВП</i>	-	<i>Видимо потребление</i>
<i>ВПНГ</i>	-	<i>Видимо потребление на глава от населението</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Валцувани черни метали (прокат)</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горещовалцуван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горещо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независимите държави (бивши СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студеновалцуван (прокат)</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>

Уважаеми дами и господа,

Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) представя на Вашето внимание годишното издание на ***Металургията в България през 2015 година.***

И тази година запазихме традицията да направим обзор и анализ на производството, да покажем приноса на металургията в показателите на индустрията и икономиката на България. Изданието е част от политиката на БАМИ да информира членовете, партньорите от страната и Европа за състоянието на металургичната индустрия, за постиженията, проблемите и извършените промени. Изминалият в годините назад път на промени, които предприятията направиха в мощности, в нови техники и технологии, в работната среда и опазването на природата днес показва, че този път осигурява днешното и бъдещо устойчиво развитие на отрасъла. Направените инвестиции в предприятията увеличиха както капацитета, така и конкурентоспособността, българските метали с високото си качество намират добър прием на европейските и световни пазари. Вътрешната реализация все още е с малък дял от общото производство.

Зависимостта на българската металургия от европейската и световна икономика, от търговските политики на ЕК, от мерките по промени в климата и енергетиката, от регулациите и изискванията за опазване на околната среда е висока. Икономическите условия през 2015 год. не бяха особено благоприятни, растежът е малък, цените на металите са в низходящ тренд, има политическа и икономическа нестабилност в региона и засилен нелегален приток на бежанци. Съществуващите проблеми в световен мащаб се отразиха на важни индустриални сектори, потребители на метали и металопродукти. Това доведе до спад на металопотреблението и стоманодобива в ЕС, особено на българското производство, поради неговата висока експортна насоченост.

Тези проблеми и процеси определят нашите приоритети, които трябва да водят до позитивна промяна в икономиката, да има нови политики за защита на индустрията и пазарите на ЕС и България. БАМИ, като отговорна работодателска организация ще работи активно за такава промяната, тя има опит и капацитет да изпълнява своите задачи, да отговори на изискванията на времето. Но само с общи действия ще постигнем желаните успехи.

Искам да благодаря на всички, които имат принос към настоящото издание и се надявам, че информацията в него ще бъде полезна на металургичната общност в страната, а чрез английската версия и на широк кръг европейски и чуждестранни партньори.

С уважение,

АНТОН ПЕТРОВ
Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2015 ГОДИНА (КРАТЪК ПРЕГЛЕД – БЪЛГАРИЯ, ЕС)

ОБЩИ ПОКАЗАТЕЛИ

1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

По традиция в годишното издание на Българската асоциация на металургичната индустрия правим кратък преглед на основните показатели и динамиката в развитието на икономиката на България, населението и пазара на труда, търговския баланс, мястото и ролята на металургията в това развитие.

Демографското състояние, неблагоприятните промени във възрастовата структура на населението и неговата образователна характеристика са важен фактор и оказват съществено влияние на социално-икономическото развитие на страната. Години наред тази динамика е негативна, още няма индикации за позитивна промяна. Националната политика в тази сфера не води до очакваните промени и създаване на условия за едно бъдещо устойчиво развитие.

При днешното развитие на техниката и технологиите в света образователното ниво на работната сила е фактор за просперитет на държавите и потенциал за бъдещ растеж. Икономиката е зависима от качеството на човешкия ресурс, те са този капитал, които може да осигури конкурентно производството на стоки и услуги, които определят нивото и обема на генерираната добавена стойност.

Промените в структурата на населението и в местоживеенето през последните четири години в България са показани в таблица 1.1.

Таблица 1.1

Население по пол и местоживеене, хил. души

Групи население:	2012 г.		2013 г.		2014 г.		2015 г.	
	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%
В градовете	5 306.2	72.9	5 291.6	73.0	5 267.5	73.1	5 227.1	73.1
В селата	1 975.8	27.1	1 954.0	27.0	1 934.7	26.9	1 926.7	26.9
Мъже	3 543.6		3 524.9		3 502.0		3 477.2	
Жени	3 738.4		3 720.7		3 700.2		3 676.6	
Общо:	7 282.0	100.0	7 245.6	100.0	7 202.2	100.0	7 153.8	100

Източник: НСИ

И през 2015 год. тенденцията в България продължава да е тревожна, показателите се влошават. Населението намалява, достигайки **7 153.8 хил. души** или с **48.4 хил души по-малко** от предходната, докато през 2014 год. намаление е от 43.4 хил.души, реално „**стопяването**” на нацията става с по-бързи темпове.

В тази ситуация отрицателният естествен прираст също нараства. За 2015 год. той е – 6.2 на хиляда души, през 2014 год. е бил – 5.7 на хиляда, а през 2013 год. – 5.2 на хиляда души. Всяка година отрицателният прираст се увеличава с около 10 %. Това се дължи както на ниската раждаемост, така и на ръста на коефициента на смъртност – от 14.6 на хиляда в 2010 г., през 2014 год. е 15.1 на хиляда души и 15.3 на хиляда през 2015 год. **По тези демографски характеристики България има най-високи отрицателни стойности от всички страни-членки на ЕС.** През годините нито един показател от демографската характеристика не се подобрява и кризата в страната се задълбочава.

По други показатели, които имат отношение към демографските характеристики и стандарта на живот също сме под средните стойности за Европа. Съгласно последните публикувани данни на НСИ (2014 год.) за **продължителността на живота в ЕС(28) при мъжете тя е 78.1 години**, а при жените – **83.6 години**. За България стойностите са **съответно 71.1 години за мъжете и 78.0 години за жените**. Мъжете и жените у нас живеят средно с **6.4 години по-малко** от средностатистическия гражданин на ЕС (за България средната продължителност на живота е **74.5 години**, а за ЕС – 80.9 години).

Много тревожен е факта, че в сравнение с предходната година средната продължителност на живота в България намалява съответно с 0.6 години при жените и 0.2 при мъжете, т.е отбелязва се **негативна тенденция на спад**. Увеличава се разликата в средната продължителност на живота между гражданите на България и тази в ЕС, която расте. Страните от региона и ЦИЕ отчитат по висока средна продължителност от България (74.5), в Гърция е 81.5, Румъния – 75.0, Турция – 78.1, Македония – 75.5, Сърбия – 75.4, Чехия – 78.9, Полша – 77.8.

От таблица 1.1 е видно, че през всички години негативните промени и намаляване на броя на населението засягат както градовете, така и селата. Съотношението между градско и селско население остава почти постоянно, завършена е основната миграция от село към града. Не се наблюдава обратна тенденция за завръщане към живота на село, като една от причините е лошата логистика и комуникации, липса на медицинско обслужване и образование. Въпреки високата безработица в голяма част от малките и средно големи градове (поради свиването на индустрията през годините на преход) населението не се връща в селата, въпреки притежаването на обработваеми земеделски земи. Няма аграрна политика, която да спре обезлюдяването на селата. Българското земеделие и разпределението на европейските субсидии в

голямата си част е монокултурно, не се използва природния и климатичен потенциал.

В съответствие с демографската характеристика се променя и пазара на труда. Данни за средногодишния **брой на наетите лица** по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и някои социални параметри за 2015 год. са представени в таблица 1.2.

Данните за заетите лица през 2015 год. и предходните периоди водят до следните изводи:

- **броят на наетите лица** след няколко години на постоянен спад, в резултат на който те намаляват през 2012 год. с 24 хил. души и през 2013 год. с още 44 хил. души, в 2014 год. отчита ръст от **28.3 хил. души**. В броя на регистрираните безработни лица също се отчита намаление, съответно и процентът на безработица спадна с 1.5 % (от 12.9 на 11.4).

- за съжаление през 2015 год. положителната тенденция от предходната година се промени и броят на наетите лица отново **намалява - с 16 500 души**, но паралелно намалява и броя на официално регистрираните безработни в бюрата по труда - със 79.4 хил.души. Затова и статистика **отчита отново спад в нивото на безработица от 11.4 % през 2014 год. на 9.1 % през 2015 год.**

Таблица 1.2

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

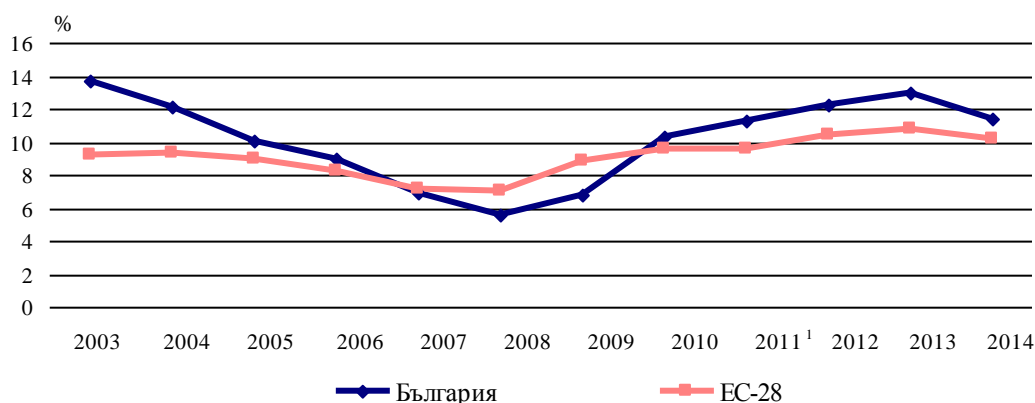
Показатели	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 218.7	2 174.8	2 203.1	2 186.6
Средногодишен брой регистрирани безработни, хил.	410.3	436.3	384.5	305.1
Средногодишно ниво на безработицата (НСИ), %	12.3	12.9	11.4	9.1
Инфлация/дефлация	3.0	-2.0	-1.4	-0.1
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение за страната, лева	731	807	822	894
- обществен сектор	791	839	888	930
- частен сектор	710	796	800	882
- в т.ч. преработваща промишленост	618	668	700	773
Средна месечна заплата, в дейност 24 „Производство на основни метали“:				
• черна металургия	1 038	1 129	1 178	1 227
• цветна металургия	1 074	1 069	1 050	1 092
• леене на метали	1 441	1 617	1 661	1728
	581	623	692	761

Източник: НСИ

Показателите от таблицата показват промяна в негативната тенденцията и подобряване в някои показатели, които характеризират пазара на труда. Но тя не е достатъчна, няма икономическо развитие което да създава нови работни места. Въпреки спада на безработицата няма изразена тенденция да расте средногодишният брой на заетите лица. Балансът между разкритите нови работни места и намаляването на съществуващите не е положителен.

Коефициентът на безработица е важен показател за устойчивото развитие. На следващата фигура 1.1 е показана динамиката на този показател за периода преди и след членство на България в ЕС (данни на НСИ).

Фигура 1.1

От графиката е видно, че само в периода 2007 г. – 2009 г. безработицата у нас е под средното ниво в ЕС, след което нараства с по-висок темп. Съгласно последните данни на **ЕВРОСТАТ** за 2015 год. съотношението се подобрява и нивото на безработица в България отново е по-ниско от средното на ЕС(28). Регистрираните **към м.12.2015 год. безработни в ЕС(28) са 10.5 %, в България - 7.7 %**. Въпреки този позитивен резултат нашата страна отчита по-висока безработица от другите страни - членки на ЕС от региона на Централна и Източна Европа (ЦИЕ). В края на 2015 година безработните в Чехия са 4.5 %, в Унгария – 6.1 %, в Румъния – 6.6 %, в Полша – 6.9 %. Ниска безработица няколко поредни години отчита Германия – 4.4 %, Великобритания – 5.0 % и Австрия – 5.9 %. Най-високи отново са нивата в Гърция и Испания – над 20 %.

За 2015 год. и през целият разглеждан период доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение отчитат ръст. Средната месечна заплата през 2014 год. е увеличена с 58 лева, а **през 2015 год. – със 72 лева**. Заплатите в общественения сектор са по-високи от тези на частния - с 42 лева на годишна база, но отчитат по-малък годишен ръст – 5 % спрямо 2014 год. В частния сектор има общо ръст от 10.3 %, в т.ч. в преработващата промишленост растеж от 110.4 %, но той не съответства на ръста на произведената продукция и на променящата се производителност на труда.

Средната работна заплата(СРЗ) и средният осигурителен доход(СОД) на работещите в производството на метали и прокат от тях е едно от най-високите в страната. За цялата икономическа дейност 24.Производството на

основни метали през 2015 год. СРЗ е 1.6 пъти по-висока от тази на преработващата промишленост, а само за цветната металургия – над 2.2 пъти.

На тези средни заплати съответстват и високи стойности на Среден Осигурителен Доход(СОД), по който фирмите внасят осигуровки в НОИ. От всички сектори на преработващата промишленост съизмерим доход с този на металургията има само при производството на рафинирани нефтопродукти. Значителният брой на заетите в металния сектор лица – над 11 хил. души и факта, че персонала се назначава на постоянни трудови договори с реално отразени трудови възнаграждения води до висок принос на металургичната индустрия в годишните приходи на НОИ и в бюджета на страната.

Предприятията от металургичната индустрия и свързаните производства, както и всички фирми-членове на БАМИ споделят общи социални политики и поддържат активен диалог с партньорите от националните браншови синдикати. В резултат на воден социален диалог и добро партньорство от началото на икономическите промени до сега се подписват Браншови Колективни Трудови Договори, както и Споразумение за минималния осигурителен доход (МОД) по групи професии за съответната година. Последният БКТД е сключен за периода 2015 год.-2016 год.

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

Вече девет години от членството на България в ЕС, в които страната ни е на последно място по произведен БВП/БДС на човек от населението и по Стандарт на покупателна способност (СПП). Годишният ръст в икономическите показатели не води до промяна в тези позиции.

През 2015 год. световната икономика отчете **3.1 % реален растеж по съпоставими цени**, растежът на икономиката в ЕС (28) е 1.9 %, а този в България – **3.0 %**. Ако се отчете средногодишната инфлация, респективно Хармонизираният индекс на пазарните цени(ХИПЦ), тогава ръстът в БВП по текущи пазарни цени на ЕС(28) е 4.1 %, а на България – 3.3 %. Отрицателна инфлация за 2015 год. отчитат пет страни от ЕС: България (с най-голяма стойност от -1.1%), Хърватия, Кипър, Румъния и Словакия (всички под -0.5 %).

Най-висок растеж на БВП отчитат Великобритания и Ирландия – почти 114 %, следват Румъния и Люксембург с 107 %, Чехия с 106 %, Полша и Унгария – малко над 104 %.

Друг важен показател за сравняване на икономическия потенциал и качество на живот в страните-членки е размера на произведения БВП на човек от населението, както и стойностите на основа на стандарти на покупателна способност(СПС). Произведеният през 2015 год. на човек от населението **реален БВП в ЕС(28) е 26 300 евро, а в България –5 700 евро**, т.е 4.6 пъти по-малък. Страна с близка до нашата стойност е Румъния - 7 200 евро, съответно 3.6 пъти по-нисък от средния за ЕС, но същевременно с **1500 евро е по-висок**

от този на България. Всички останали страни от ЦИЕ имат БВП на човек от два до три пъти по висок от нашия, като например в Чехия е 15 800 евро, Естония - 13 400 евро, Хърватия – 10 400 евро, Латвия -10 800 евро, Литва - 11 500 евро, Унгария и Полша - по 10 900 евро, Словакия – 14 000 евро. Въпреки над 10-годишен спад на БВП и през 2015 год. Гърция отчита 17 000 хил.евро на човек, който е 3 пъти по-висок от стойността в България. С най-висок показател остава Люксембург (80 500 евро на човек), а при най-големите икономики на Европа - Германия, Великобритания и Франция стойностите са в близък порядък: 32 000 евро– 35 000 евро на човек.

Подобна е класацията на страните в ЕС и по БВП на човек от населението в стандарти на покупателна способност (СПС). През всички години на членство, включително и за 2015 год. най-ниско и без промяна е нивото в България, възлизащ на **46 % от БВП по СПС от средното на ЕС(28)**. За същия период в новоприетите страни от ЦИЕ покупателната способност на човек от населението расте и надвишава 50 % средната стойност за ЕС. По данни на НСИ и ЕВРОСТАТ за 2015 год. в Румъния е 57 %, в Полша – 69 %, Унгария – 68 %, Хърватия - 58 % и Чехия – 85%.

В таблица 1.3 са посочени данните за БВП и БДС на България в стойност за последните четири години.

Таблица 1.3

БВП и БДС по сектори и групировки, млн. лева

Показатели:	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.*	%
БДС - текущи цени, мил.лева, в т.ч.	70 375	70 576	72 608	73 805	100
- селско и горско стопанство	3 647	3 778	3 823	3 792	5
- добивна и преработваща пром., енергетика, ВиК (B-E)	16 753	16 007	16 501	16 944	23
- строителство(F)	4118	3 305	3 225	3 436	5
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- търговия, хранене, транспорт и съобщения (G-J)	17 786	18 679	19 522	19 483	26
- финанси, застраховки, недвижимо имущество и други бизнес услуги(K,L,M,N)	14 782	16 262	16 814	17 617	24
- държавно управление, образов., здравеопазване (O-Q), други (R-U)	9 991	11 097	12 679	12 529	17
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- корективи /данъци/	11 169	11 395	11 004	12 567	
Брутен вътрешен продукт /БВП/, млн.лева	81 544	81 971	83 612	86 373	

Източник: НСИ, * предварителни данни

Съгласно последните данни на НСИ за **2015** год. Брутната добавена стойност (БДС) е в размер на **73 805** млн.лева, а Брутният вътрешен продукт /БВП/ - **86 373** млн.лева. Реалният годишен **растеж** **прямо 2014** год. на БДС е **+ 1 197** млрд. или **1.6 %**, а на БВП е **+ 2 761** млрд. лева или **3.0 %**.

В структурата на растежа на БВП по-голям принос, с относителен дял от **57 %** имат годишните финансови корективи (данъци), а дялът на индустрията и услугите в растежа е **43 %**.

Промишлеността, включваща: добивна и преработваща промишленост, производството и разпределението на енергия, ВиК-услуги и управление на отпадъците създава **23 %** от добавена стойност на страната, а цялата реална икономика, включваща индустрия (промишленост + строителство) и селското стопанство създават **33 %** от БДС. Секторите на услугите, в т.ч. и държавното управление създават останалите **67 %** от БДС за **2015** год.

По предварителни данни на НСИ през **2015** год. ръст в БДС по агрегирани сектори отчита индустрията, съответно за промишлеността е **2.7 %** (над **400** млн.лева), а в строителството – **6.5 %** (над **200** млн.лева). Отчита се растеж и в операциите с недвижимо имущество. Намалява добавената стойност спрямо предходната година в основни и важни сектори на икономиката, като при селското стопанство спадът е от **31** млн.лева, при информационни и далекосъобщителни услуги има спад от **- 66** млн.лева, а в здравеопазването и социалните дейности стойностите намаляват със **138** млн.лева.

Последните данни на НСИ за обема на промишленото производство са за **2014** год., като в стойност за период от четири последователни години са дадени в таблица 1.4.

С най-голям относителен дял от цялата промишлена продукция е тази на преработващата, част от която е и металургичната индустрия. През **2014** год. е произведена обща промишлена продукция с **588** млн.лева по-малко, в сравнение с предходната **2013** год. Ръст има само в преработващата промишленост (**1.3** млрд.лева), но той не може да компенсира големия спад от **1.8** млрд.лева в енергийния сектор.

Показателите за посочения период доказват, че произведената от **металургичните предприятия** продукция има висок относителен дял, както в обема на преработващата промишленост (**14 %**), така и в този на **общото промишлено производство на страната – 11.5 % за 2014** година. Добавената стойност на един зает за последните две последни години е по-ниска от предходните, като на този показател влияние оказва цената на електроенергията и международните цени на металите.

Тези два фактора едновременно се промениха в неблагоприятна за производителите посока, но въпреки това добавената стойност на един зает в металургията остава относително висока. През годините тези стойности се

променят, но и сега са над два пъти, а достигат до три-четири пъти по-високи от средните стойности за преработващата промишленост. Близко до металургията е добавената стойност на един зает в добивната промишленост и в енергетиката.

Таблица 1.4

КИД 2008 / ПОКАЗАТЕЛИ	2011	2012	2013	2014
ОБЩА ПРОМИШЛЕНА ПРОДУКЦИЯ	61 659	63 876	64 034	63 446
Добивна промишленост/Сектор В/				
-произведена продукция, млн.лева.	2 802	2 970	2 557	2 433
- добавена стойност, млн. лв.	1 585	1 660	1 299	1 162
- заети лица, брой	25 065	25 030	24 635	24 105
- добавена стойност на един зает, хил. Лв.	63.2	66.3	52.7	48.2
Преработваща промишленост/Сектор С/				
- произведена продукция,млн. лв.	48 965	49 886	51 076	52 383
- добавена стойност, млн. лв.	9 079	9 149	9 345	10 379
- заети лица, брой	536 869	525 257	524 041	538 017
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	16.9	17.4	17.8	19.3
24. Производство на основни метали				
- произведена продукция, млн.лева	8 342	7 390	7 436	7 310
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	96.0	71.6	38.8	52.3
Енергетика /Сектор Д/				
-произведена продукция,млн. лв.	8 533	9 646	9 043	7 275
- добавена стойност, млн. лв.	2 863	2 960	3 323	2 541
- заети лица, брой	33 052	33 243	32 809	32 569
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	86.6	87.9	101.3	78.0
Доставка води, канализ.услуги, управление на отпадъци /Сектор Е/				
-произведена продукция, мил. лв.	1 359	1374	1 358	1 355
- добавена стойност, млн. лв.	665	666	675	678
- заети лица, брой	34 605	34 219	34 097	32 757
- добавена стойност на един зает,хил. лв.	19.2	19.5	19.8	20.7

Източник: НСИ

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Металургичните процеси и технологии се характеризират с висока енергоемкост. С цел намаляване на разходите са направени огромни инвестиции за внедряване на енергоспестяващи технологии, но въпреки това има силна зависимост от цените на енергоносителите. За запазване на конкурентоспособността и на пазарите позиции на металите и на металургичните продукти в много страни се прилагат механизми за финансови компенсации на увеличаващите се енергийни разходи. След настоятелни действия на бизнеса в България, включително с активно участие на БАМИ се подготви Наредба за намаляване на разходи за ВЕИ; очаква се нейната нотификация от ЕС и влизане в сила от втората половина на 2016 год.

В металургичния сектор преструктурирането се извърши по програми и проекти, които предвиждаха като водещи фактори повишаването на енергийна ефективност и опазването на природата среда. Като важен елемент от конкурентоспособността на фирмите днес разхода на основни енергийни ресурси – природен газ и електроенергия е рязко намален. Тази политика доведе до намаляване на енергопотреблението на единица произведена металургична продукция от десетки процента до няколко пъти.

Енергийният баланс на НСИ отчита за 2014 год. общо крайно енергийно потребление в страната от 8 845 хил.тона нефтен еквивалент, при 9 098 хил.тона н.е. през 2013 год., разходът намалява с 253 хил.тона н.е.

Само за индустрията общото енергийно потребление е 2 606 хил.тона нефтен еквивалент, с 30 хил.тона повече от предходната. Разпределението по видове ресурси е относително еднакво за електроенергията и за природния газ – по около 30 %, останалите 40 % се покриват от другите видове енергия, включително течни горива и топлинна енергия.

В домакинствата има тенденция потреблението на електроенергия да расте (за 2014 год. е 910 хил.т.н.е.) и е по-голямо от това в индустрията (747 хил.т.н.е.). Този проблем се създава и поради съществуващото до сега кръстосано субсидиране на цените на домакинствата от индустрията, което не стимулира използването на енергоспестяващи уреди и намаляване на потреблението и разходите.

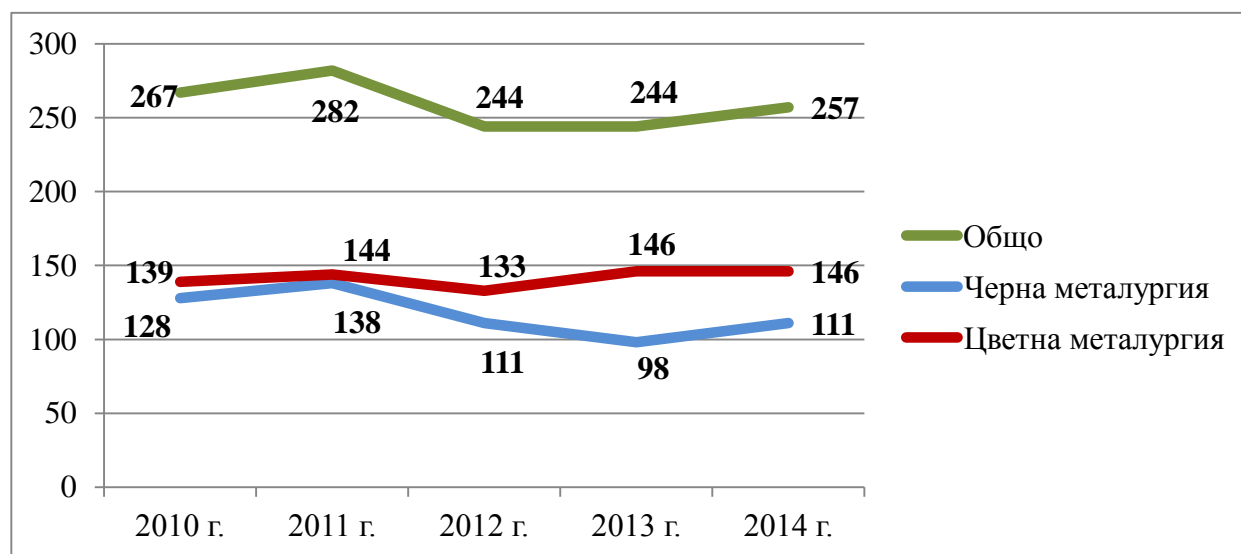
Общото енергийно потребление в металургията е 257 хил.тона н.е., което представлява 10 % от общото индустриално потребление в страната, Този разход се разпределя в двата подсектора съответно на 57 % в цветната металургия и 43 % в черната металургия.

Електроенергията има най-висок относителен дял и представлява 58 % от общият енергиен разход в сектора, като в черната металургия то е 55 % от сумарното енергийно потребление, а в цветната – 59 %. Затова отрасълът се характеризира с **висок електроинтензитет и има 20 %-ен дял от общото потребление на електроенергия в индустрия на страната.**

След закриване на мощности за добив на стомана, **потреблението на природен газ** намаля повече от два пъти. Днес количествата на природен газ за металургията **представляват около 10 % от общия разход в индустрията**. През 2014 год. 63 % от този разход е в черната металургия, останалите 37 % се потребяват в цветната металургия, предимно в производството на прокат и изделия от цветни метали и сплави.

От следващата фигура 1.2 се вижда динамиката на енергийното потребление общо в металургията и в двата подсектора за период от няколко последователни години.

Фигура 1.2

Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

Развитието на цветната металургия и закриването на мощности в черната металургия след 2009 год. значително промениха енергийното потребление. Днес цветната металургия е силно развита индустрия, с висок относителен дял в промишленото производство на страната и в определена степен определя и специфичната структура на българската икономика.

Характеристиката на металургичните процеси, въпреки внедрените най-добри налични техники и технологии ги определя като **енергоинтензивни**. Те дават този отпечатък и на цялата българска икономика, на нейния по-висок енергиен интензитет спрямо средното европейско ниво. Но достигането на средния за ЕС показател не е цел, която трябва страната да следва. Развитието може да бъде успешно и устойчиво, независимо от това по-високо енергийно потребление, като българската индустрия в рамките на Европейския съюз запази своята специфична характеристика и остане значим фактор в базовите производства.

Поради по-високо потребление на енергоресурси икономическите показатели и конкурентоспособността на металургичните производства силно

зависи от цените на електроенергията. Увеличеното производство от ВЕИ в страна (18.9% през 2014 год.) води до повишаване на цените и негативни последици за индустрията.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Ограниченото вътрешно потребление и относително малкият потенциал на националния пазар определя експортната ориентация на много сектори на българската икономиката. Такава експортна насоченост имат и основните металургични продукти, като прокат от черни метали, електролитна мед, цинк, олово, валцов и пресов прокат от тежки цветни и леки метали, различни съпътстващи продукти.

Въпреки тази експортна насоченост на много от секторите, външнотърговското салдо на страната при стоковия обмен е отрицателно, като дефицита през последните години е в порядъка на няколко милиарда лева.

Данните за износа и вноса на България през последните пет години са дадени в табл. 1.5, в която са посочени и стойностите на внесените и изнесени металургични продукти за същия период.

Таблица 1.5

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млрд. лева

Показатели:	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Внос на стоки, в т.ч	45.1	49.8	50.5	51.2	51.6
от ЕС (28)	27.1	29,3	30.2	31.5	33.2
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- металопродукти	3.5	3.3	3.3	3.6	3.5
относителен дял, %	7.8	6.6	6.5	7.0	6.8
Износ на стоки, в т.ч	39.3	40.7	43.5	43.2	45.5
за ЕС(28)	24.6	23.9	26.1	26.9	29.1
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- металопродукти	7.6	6.6	6.7	6.1	6.1
относителен дял,%	19.3	16.3	15.3	14.3	13.2
Външнотърговско салдо,	- 5.8	- 9.1	- 7.0	-7.9	-6.1
в т.ч. на					
- металопродукти	+ 4.1	+ 3.3	+ 3.4	+2.5	+2.6

*Източник: НСИ, Стандартна външнотърговска класификация, SITB
Митнически данни, НАП*

Общият стоков износ, като индикатор за растеж на българската икономика показва, че през 2015 год. спрямо 2014 год. в стойност е увеличен с над 2 млрд.лева (над 5 %), докато вносът нараства с 0.4 млрд.лева (под 1 %). В резултат намалява отрицателното външнотърговско салдо с 1.8 млрд.лева. и достига -6.1 млрд.лева, едно от най-ниските нива за последните години.

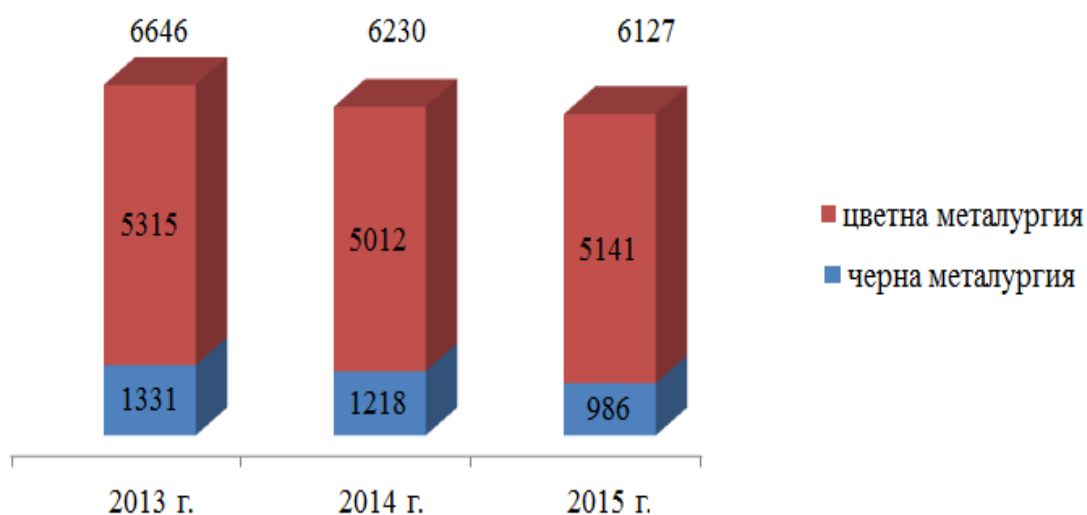
Основен пазар на българските стоки е този на **Европейският съюз**, с дял от над 60 % и тенденция да расте – **за 2015 год. дялът нараства до 64 %.**

Същият относителен дял имат и внесените от ЕС стоки, но като резултат от обмена се формира отрицателно за България външнотърговско салдо, достигащ през последните години в размер на 4 – 5 млрд.лева.

Металите и металургичните продукти преди и след икономическата криза имат висок относителен дял, представляващ около и над **15 % от общия стоков износ на България**. Въпреки ниските цени на металите този дял и през 2015 год. остава висок - 13.2 %. Външнотърговският стоков оборот формира положително салдо в размер на около и над 3 милиарда лева, с висок принос за подобряване на макроикономическите показатели на страната.

Общият износ и по видове метали и металургични продукти за последните три години, включително и в стойност е показан на фиг 1.3.

Фигура 1.3

Износ на метали и металургични продукти, млн. лева

Външнотърговският оборот на произведените в черната и цветна металургия метали и металургични продукти за 2015 год. е 9.6 милиарда лева, след приспадане на стойността на внесените продукти се формира положително салдо от 2.6 милиарда лева (табл.1.5).

В черната металургия след 2011 год. балансът е отрицателен, с тенденция в стойност и в натура да расте. Поради закриване на някои мощности страната произвежда ограничен асортимент от стоманени продукти и вносът остава значителен.

Цветната металургия е силно развита, има подчертана специализация не само в българската икономика, но и в металургичната индустрия на Европейския съюз. През последните години външнотърговската дейност на цветни метали формира положително салдо от 3-4 млрд.лева.

По официални окончателни данни на БНБ за 2015 год. износът на цветни метали има най-висока стойност от всички останали видове стоки, включени в стандартните групи, представени в табл.1.6.

Таблица 1.6

Външна търговия – износ по стокови групи, млн. лв

Групи стоки	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Потребителски стоки, в т.ч.	8813	9432	10193	11219	12034
• Храни	1766	1935	2130	2341	2603
• Цигари	300	422	420	442	407
• Напитки	176	196	198	167	180
• Дрехи и обувки	2983	2848	3038	3146	3115
• Лекарства и козметика	1243	1371	1571	1816	1925
• Мебели и дом. обзавеждане	1281	1463	1517	1722	1964
• Други потребителски стоки	1064	1195	1319	1585	1841
Суровини и материали, в т.ч.	18391	17535	18930	17840	18547
• Чугун, желязо и стомана	1761	1409	1209	1074	803
• Цветни метали	4861	4483	4709	4364	4509
• Химически продукти	636	676	608	655	741
• Пластмаси, каучук	988	1077	1286	1404	1590
• Торове	391	397	330	375	465
• Текстилни материали	776	728	782	827	944
• Суровини за производство на храни	3590	3389	4517	3607	3498
• Дървен материал и хартия, картон	757	789	861	928	966
• Цимент	27	54	43	33	47
• Тютюн	322	259	328	260	253
• Други суровини и материали	4281	4276	4256	4312	4731
Инвестиционни стоки, в т.ч.	6909	6831	7765	8415	9795
• Машини, уреди и апарати	1862	1960	2233	2364	2510
• Електрически машини	1078	887	1072	983	1149
• Транспортни средства	765	728	802	802	939
• Резервни части и оборудване	1497	1682	2078	2247	2538
• Други инвестиционни стоки	1706	1574	1581	2018	2659
Общо неенергийни стоки, в т.ч.	34113	33798	36888	37474	40376
Общо енергийни ресурси	5505	6809	6620	5694	5012
• Петролни продукти	4353	5727	5680	4633	3735
• Различни от петролни продукти	1153	1082	941	1061	1278
Други	15	16	51	66	82
Общо износ	39634	40623	43559	43233	45470

Източник: БНБ

Съизмерим с металургията порядък през посочените години се отчита само при **износа на нефтопродукти**, но поради спад на международните цени на петрола тази стойност през 2015 год. намалява с почти 900 млн.лева.

Въпреки големия износ на тази стокова група (енергийни ресурси) тя има **отрицателното външнотърговско салдо, през годините възлизащо на няколко (3-4) милиарда лева.**

Друга група с **голямо отрицателно салдо са инвестиционните стоки, включващи оборудване, машини и съоръжения**, износът на които възлиза на почти 10 млрд.лева, но за 2015 год. вносът е за 14 млрд.лева, респективно отрицателното салдо надхвърля 4 млрд.лева. Тази отрицателна стойност се формира изключително от търговията с ЕС, за трети страни салдото е почти нулево.

Външната търговия на България с **потребителски стоки също формира положителен баланс**, основно се дължи на селското и горско стопанство (износ на зърно и дървен материал) и готови продукти от преработващата промишленост (облекло, мебели).

1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ

Съвременното развитие на икономиката на всяка страна е свързано с производството на метали и различни металургични продукти и изделия от тях, които са суровина за основни индустриални сектори, като енергетиката, включително за ВЕИ, инвестиционното оборудване, електротехниката, в производство на транспортни средства, строителството, в информатиката и телекомуникацията, космическите техники, стоките за бита и др. Животът на човечеството е немислим без металите, които днес се определят и като най-рециклируемата суровина за многократно използване, т.е с почти безкраен цикъл на употреба. Затова те са във фокуса на внимание на политиките на ЕС за преминаване към кръгова икономика. Все по-високи са изискванията към тяхното качество, търсят се нови свойства на металите и техните сплави.

Страните с развити индустриални производства са зависими от производството и от доставките на металопродукти от трети страни. Това може да създаде проблем за икономиката на Европа. Такива процеси започват вече да се случват, вносът на метали от трети страни се увеличава, включително и поради преместване на част от производствата извън Европа, в други региони на света. Така **Азия, основно Китай стана най-големият производител в света, с дял над 50 % от световното производство на основните метали**, включително стомана, мед, цинк, олово.

В тази нова икономическа среда ЕС постави на дневен ред възраждането на индустрията. Прилагат се политики и мерки за защита на европейското производство от нелоялен внос на металургични продукти от трети страни, включително Китай. Въпреки това от 2011 год. до 2014 год. стойността на произведената продукция в дейност **24.Производство на основни метали** за целия ЕС(28) отчита спад от 15.5 % или в стойност 56 млрд.евро.

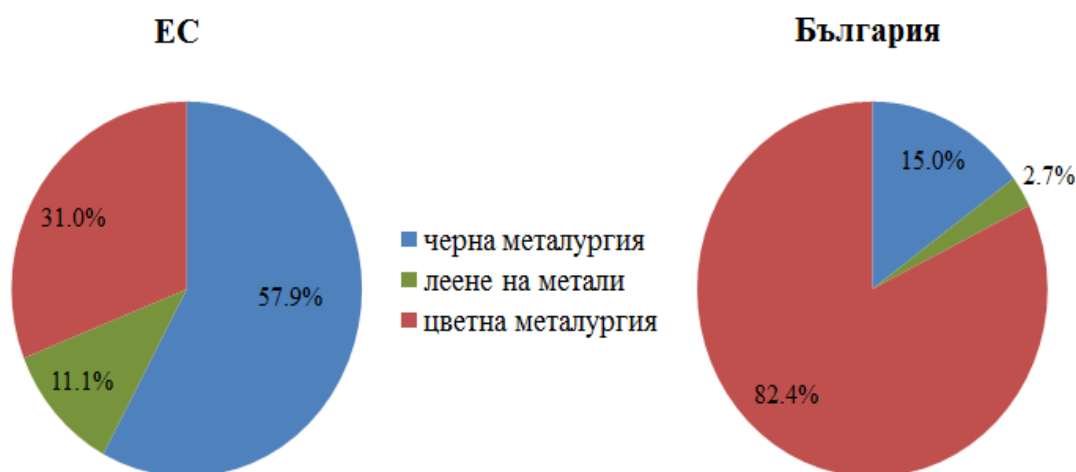
През 2014 година в ЕС(28) е произведена металургична продукция за 330,3 млрд.евро, а в **България** – за **3.8 млрд.евро**, което представлява 1.2 % от общото производство. Страната ни заема 16-то място по стойност на произведената металургична продукция от всички страни членки на Европейския съюз.

Германия е най-големият производител на метали със стойност на продукцията от 92.1 млрд.евро и дял от 28 %, следва Италия с обща продукция от 55.8 млрд.евро (17%), Испания и Франция с 27 млрд. евро (8%). Други големи производители са Великобритания (21 млрд.евро), Белгия и Австрия.

От новоприетите страни Полша има най-висок обем - 10.5 млрд.евро, следва Чехия със 7.1 млрд.евро. На новото на България са Гърция – 4.1 млрд.евро, Румъния – 4.2 млрд.евро и Словакия – 3.9 млрд.евро.

Относителната тежест на стоманодобива и проката от черни метали в структурата на металургичния отрасъл на ЕС има почти два пъти по-голям дял от този на цветната металургия. На фиг.1.4 е представено това съотношение за ЕС(28) и България по данни на ЕВРОСТАТ за 2014 год.

Фигура 1.4

Структура на КИД 24.Производство на основни метали в ЕС и България (по обем на произведена продукция)

Продукцията на **черната металургия**, включително металолеенето в ЕС(28) за 2014 год. възлиза на 218 млрд. евро с дял от **69 %** в общия обем, а този на **цветната е 102 млрд.евро**, относителен дял от **31 %**.

Обемът на произведената стомана в ЕС след икономическата криза отбеляза спад от 20 %, но въпреки това запазва **второ място в света с годишно производството от 170 млн.тона сурова стомана**, след **Китай** с количество на произведена стомана над 800 млн.тона. Проблемите на стоманодобива в Европейския съюз произтичат от увеличаващите се цени на електроенергията от изпълнението на политиките по промени в климата (ВЕИ, ЕСТЕ), както и

поради либерализацията на търговията с трети страни и внос на стоманени продукти на дъмпингови цени от Китай, Русия, Украйна и др. Българският стоманодобив също е в криза, като за последните пет години количеството на произведената сурова стомана отчита спад от 35 %.

В България произведените цветни метали, сплави и продукти от тях през 2014 год. са на стойност 3.1 млрд.евро, представляват 3 % от общата стойност на продукцията на цветната металургия по КОД 24.4 на ЕС. В общото металургично производство на страната цветната металургия е с дял от 82.4 %. Очевидно металургичният отрасъл на България има **висока специализация в производството на цветни метали (мед, цинк, олово) и прокат от тежки и леки цветни метали и техните сплави.**

Висока стойност и значим относителен дял от общото производство на цветни метали в ЕС (**КОД 24.4** Производство на основни благородни и други цветни метали) през 2014 год. отчитат следните страни-членки:

Страна	стойност, млн.евро	% за ЕС
ОБЩО ЕС(28), в т.ч.	102 445	100.00
Германия	30 096	29.3
Италия	14 428	14.1
Испания	9 524	9.3
Белгия	8 114	7.9
Франция	7 562	7.4
Обединено Кралство	7 042	6.9
Швеция	4 373	4.3
Австрия	4 157	4.0
България	3 096	3.0
Гърция	2 379	2.3
Финландия	2 271	2.2
Полша	2 153	2.1
Други – 16 страни		7.2

Источник: Евростат

България е на 9-то място по стойност на произведена продукция от цветни и благородни метали в страните-членки. Останалите непосочени 16 държави имат годишен обем за цветни метали около и под 1 млрд.евро.

Стойността на произведените цветни метали в Европейския съюз през 2014 год. намалява спрямо 2011 год. с 16 млрд.евро (13 %), като резултат от намалено производство и спад в цените на международните пазари.

Данните за произведените през 2015 год. количества основни цветни метали показват, че Европейският съюз е на трето място по производство на електролитна мед и олово в света, с дял от 16.5 %. По производство на цинк заема второ място, с 15.0 % дял от общото световно производство.

За тези престижни места в световната икономика принос има и българската металургия, която осигурява 8.5 % от електролитната мед и 15 % от анодната мед на Европа. При блоковия цинк този дял е 4 %, а за оловото – 5.5 %.

Българската металургия се реструктурира и развива на основа на най-добрите техники и технологии, което я прави конкурентоспособна с потенциал да бъде индустриален стълб за икономиката на страната и основа за развитие на редица съвременни нови производства.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

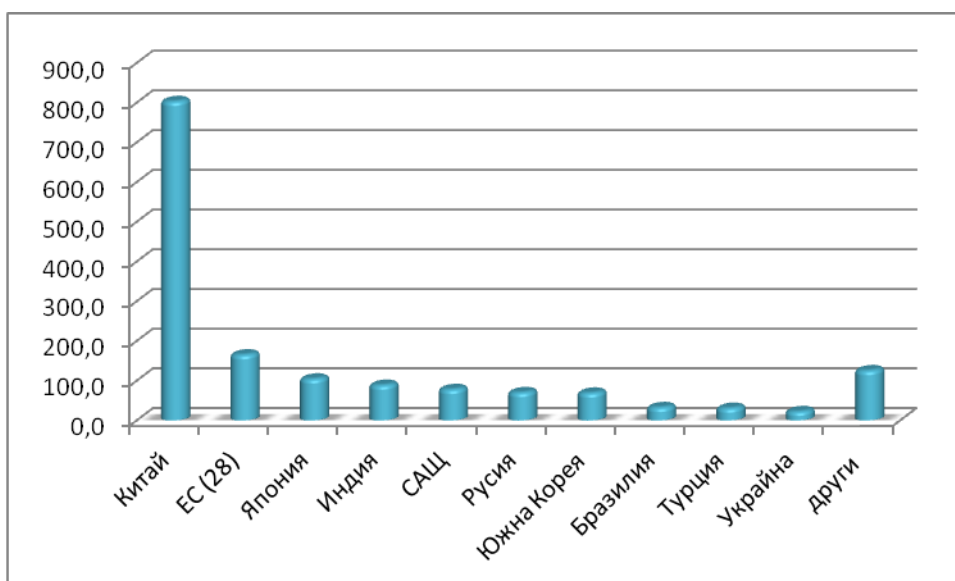
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ ОТ ТЯХ

2.1.1 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2015 ГОД.

Стоманата е най-употребявания метал и се използва във всички важни индустриални сектори като енергетиката, строителството, транспортното и инвестиционно машиностроене, инфраструктурата, бита и др. През 2015 год. производството на сурова стомана в света е 1 621 млн.т – спрямо 2014 год. намаление с 3 % (49 млн.т). Най-голям производител в света е Китай с 49.6% от световното производство, следван от ЕС, Япония и Индия (съответно дял 10.2 %, 6.5 % и 5.5%). През 2015 год. Индия измества САЩ от 4-тото място.

Фигура 2.1

*Основни производители на сурова стомана в света,
по страни, млн. т, 2015 год.*

Компаниите, най-големи производители на стомана в света през 2015 год. са както следва:

1. ArcelorMittal – 97.1 млн.т
2. Hesteel Group – 47.8 млн.т
3. NSSMC – 46.4 млн.т
4. POSCO – 42.0 млн.т
5. Baosteel Group – 35.0 млн.т
6. Shagang Group – 34.2 млн.т

В Европейския съюз произведената сурова стомана през 2015 год. е 166 120 хил. т – с 3 006 хил.т по-малко в сравнение с предходната година. Намалението е с 1.8 %. Броят на заетите в стоманодобива продължава да намалява (8000 души по-малко от 2014 год.) и вече е 320 788 души. От държавите-членки на ЕС(28) големи производители на сурова стомана са:

- Германия – 25.7 %
- Италия – 13.3 %
- Франция – 9 %
- Испания – 8.9 %
- Обединеното кралство – 6.6 %

През 2015 год. дялът на България в европейското производство на течна стомана е 0.3% и намалява спрямо предходната година, когато е бил 0.4%.

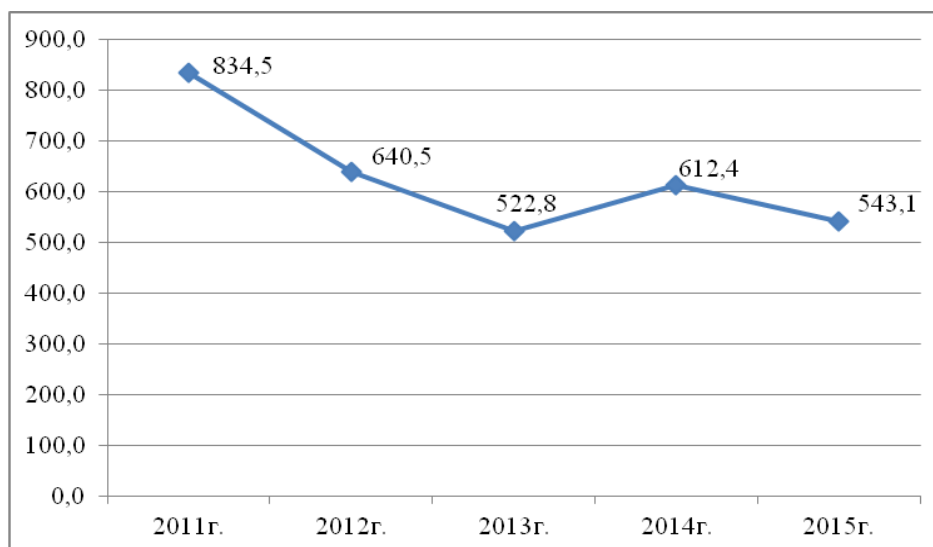
В настоящото издание са използвани и представени данни за дейностите на следните фирми, основни производители на стомана и стоманени продукти в страната: „Стомана Индъстри” АД, „Промет стиил“ ЕАД, „ПИХ Индъстри” АД, „ЖИТИ” АД. През 2015 год. „Хелиос Металург” ООД преустанови своята производствена дейност.

В Годишника са използвани и данни на Еврофер (www.eurofer.eu) и Световната асоциация по стомана (www.worldsteel.org).

2.1.2 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

Сурова стомана в страната се произвежда само в „Стомана Индъстри” АД. Производството е от скрап в електродъгови пещи. През 2015 год. количеството произведена сурова стомана е 543.1 хил.т – отчита се намаление с 69.3 хил.т (11.3 %) спрямо 2014 год. (фиг.2.2).

Фигура 2.2

Производство на стомана в България, хил.т

Въпреки намалено производство през 2015 год. в „Стомана Индъстри” АД са направени инвестиции в размер на 11 040 000 лева. Свързани са с подобряване на технологията, монтаж на нови съоръжения и подмяна на оборудване:

1. Технологично усъвършенстване на работата на Вакуумната инсталация в ЕСДЦ;
2. Ново Депо за отпадъци;
3. Инсталиране и пускане в работа на трета „пилинг“ линия за кръгове в ТКЦ;
4. Инсталиране на нов спектрометър в лабораторията;
5. Инсталиране на автоматична система за подаване на шлакозащитни смеси на слябова машина в ЕСДЦ;
6. Усъвършенстване на водните цикли обслужващи ЛПЦ;
7. Изпълнение на етапи от изграждането на 5S системата.

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Основни производители на валцувани черни метали (ВЧМ) в България са „Стомана Индъстри” АД, „Промет Стиил” ЕАД и „Хелиос Металург” ООД. Както вече беше споменато, през 2015 год. „Хелиос Металург” ООД преустанови своята производствена дейност. Дълъг прокат се произвежда от „Стомана Индъстри” АД и „Промет стиил“ ЕАД, а плосък - само в „Стомана Индъстри” АД.

Таблица 2.1

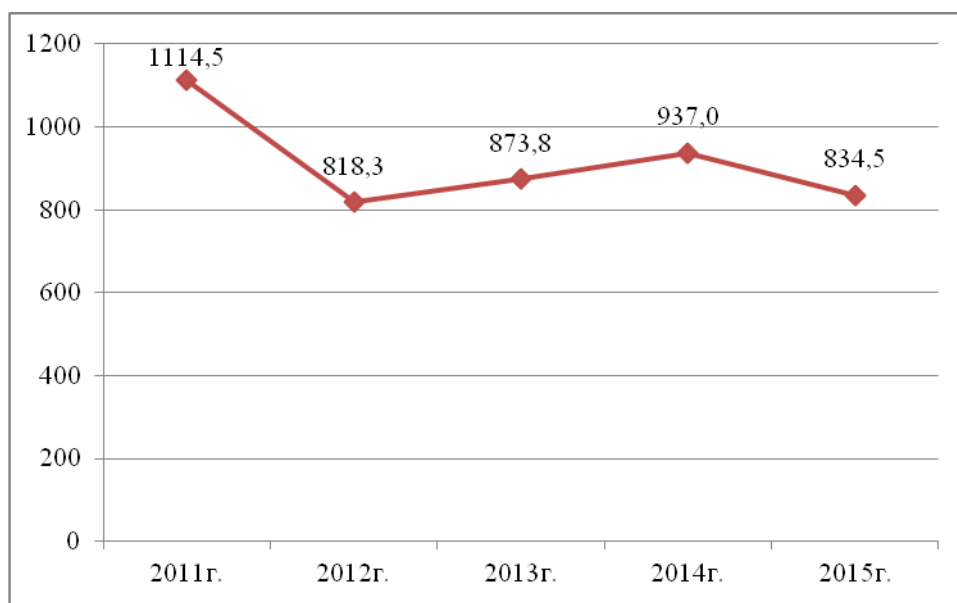
Производство на валцувани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. т

Видове прокат:	Фирми:	2011	2012	2013	2014	2015	2015/14 +/-	2015/14 %
ГВ дълъг	"Промет стиил" ЕАД	359,9	235,8	381,0	343,6	329,1	-14,5	95,8
	"Стомана индъстри" АД	433,4	291,8	272,3	286,4	292,5	6,1	102,1
	"Хелиос металург" ООД	20,4	15,4	26,4	34,0	0,0	-34,0	0,0
	Общо	813,7	543,0	679,7	664,0	621,6	-42,4	93,6
ГВ плосък	"Стомана индъстри" АД	300,8	275,3	194,1	273,0	212,9	-60,1	78,0
ГВ прокат (общо)	"Промет стиил" ЕАД	359,9	235,8	381,0	343,6	329,1	-14,5	95,8
	"Стомана индъстри" АД	734,2	567,1	466,4	559,4	505,4	-54,0	90,3
	"Хелиос металург" ООД	20,4	15,4	26,4	34,0	0,0	-34,0	0,0
Общо		1114,5	818,3	873,8	937,0	834,5	-102,5	89,1

Източник: Фирмени данни

През 2015 год. общото производство на валцувани черни метали (ВЧМ) в страната е 834.5 хил.т; отчита се намаление в произведените количества спрямо 2014 год. със 102.5 хил.т или 10.9%.

Фигура 2.3

Производство на валикувани черни метали (ВЧМ), хил. т

През 2015 год. в България са произведени 621.6 хил.т дълъг прокат и 212.9 хил.т плосък прокат. При плоския прокат се отчита спад от 60.1 хил.т (22%), а при дългия – намалението е с 42.4 хил.т (6.4 %) спрямо предходната 2014 год. Данни за последните години са посочени в табл.2.1

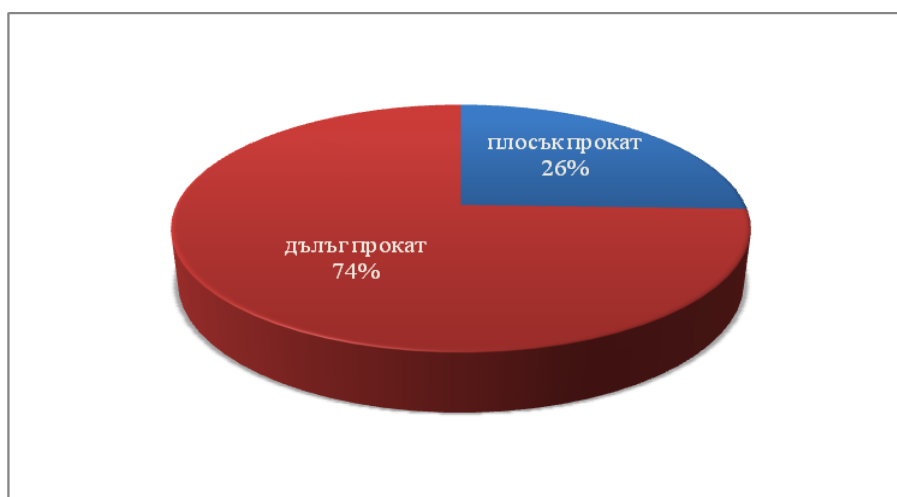
Фигура 2.4

Производство на плосък и дълъг прокат, хил.т

Тенденцията през последните няколко години е съотношението между дълъг и плосък прокат да расте в полза на дългите продукти. През 2015 год. е 74%/26%, докато през 2014 това съотношение е било съответно 71%/29%.

Фигура 2.5

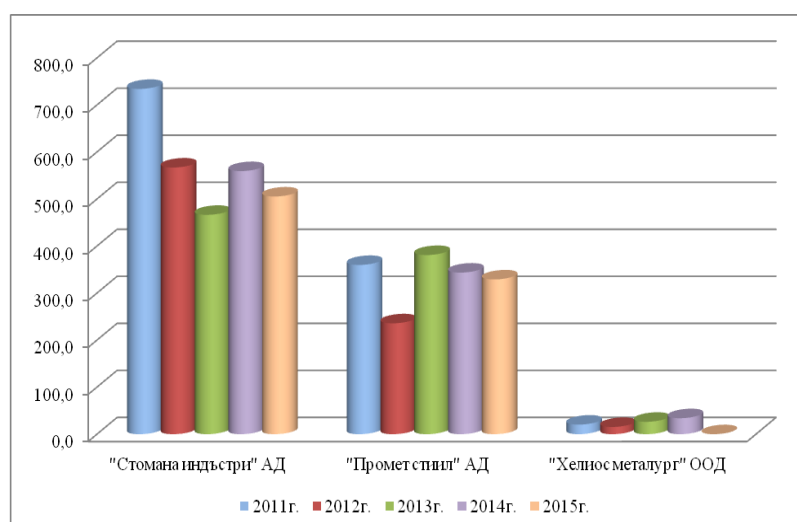
Производство на плосък и дълъг прокат, 2015 год., %

Намалението от -42.4 хил.тоva в дългите ВЧМ се дължи на:
- спряното производство в „Хелиос Металург” ООД, Пловдив;
- спад на произведените количества в „Промет Стиил” ЕАД - с 14.5 хил.т спрямо 2014 год.;

„Стомана Индъстри” АД отчита незначителен ръст от 6.1 ил.тона спрямо предходната година

При **плоския прокат**, произвеждан в „Стомана Индъстри” АД намалението е по-значително – 22 % (- 60.1 хил.т).

Фигура 2.6

Производство на валикувани черни метали (ВЧМ) по фирми, хил. т

Световното производство общо на горещоваликувани черни метали през 2015 год. е 1 328 788 хил.т – намаление с 3.3 % спрямо 2014 год. При дългите продукти намалението е с 5.8 %, а при плоските – с 4.4 %.

Производството на плоски и дълги ВЧМ в ЕС (28) през 2015 год. е 131 126 хил.т, което представлява 8.8 % от световното производство. Спрямо 2014 год. ЕС (28) отчита спад от 3.8 % в произведените ГВ плоски и дълги продукти. Лидер в световен мащаб е Китай с 56.9 % от производството на тези продукти.

Изделия от валцувани черни метали в България се произвеждат от няколко фирми-членове на БАМИ (табл.2.2). Количеството на произведените изделия от ВЧМ от фирмите-членове на Асоциацията през 2015 год. е 119.0 хил.т.

В настоящото издание е включено и производството на фирма „Ел Стомана” ООД – производител на стоманени топки за мелници. По тази причина в общото количество произведени изделия от ВЧМ отчита значителен ръст – от 79.2 хил.тона през 2014 год. на 119.0 хил.тона през 2015 год.

Таблица 2.2

Производство на изделия от ВЧМ по фирми и асортимент, хил. т

Изделия:	Фирми:	2011	2012	2013	2014	2015	2015/14 +/-	2015/14 %
Стоманени тръби, шевни	"ПИХ Индъстри" АД	41,9	44,5	46,5	48,8	48,0	-0,8	98,4
Стоманени топки за мелници	"Стомана индъстри" АД	6,4	12,8	11,1	17,2	29,4	12,2	170,9
	"Ел Стомана"	0,0	0,0	0,0	0,0	29,6	29,6	-
	Общо	6,4	12,8	11,1	17,2	59,0	41,8	343,0
Тел и телени изделия	"ЖИТИ" АД	11,2	12,6	13,7	13,2	12,0	-1,2	90,9
	"Стомана Индъстри" АД	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Общо	12,9	12,6	13,7	13,2	12,0	-1,2	90,9
Елементи руднично крепене	"Стомана Индъстри" АД	18,7	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо изделия от ВЧМ		79,9	76,8	71,3	79,2	119,0	39,8	150,3

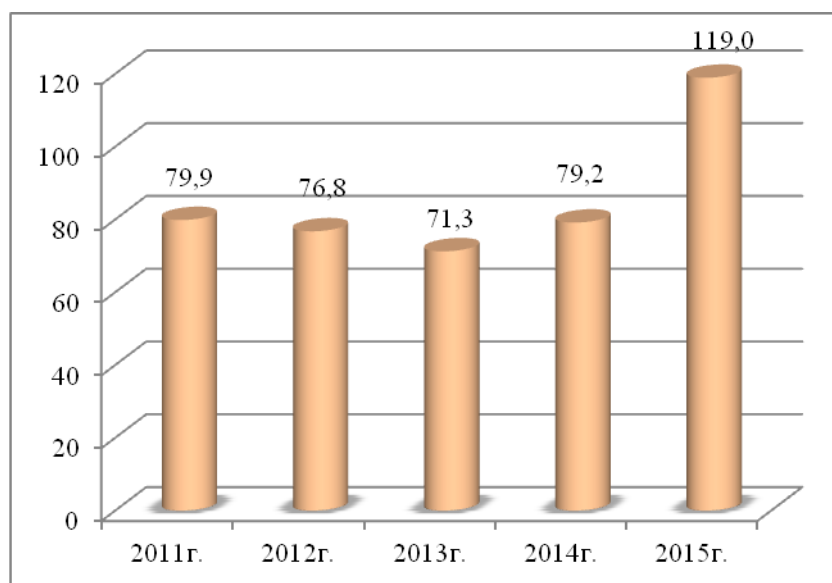
Източник: Фирмени данни

В България след 2009 год. се произвеждат само шевни стоманени тръби, а от членовете на БАМИ единствен техен производител е „ПИХ Индъстри” АД.

Стоманени топки за мелници се произвеждат от две фирми членове на БАМИ - „Стомана Индъстри” АД и „Ел Стомана” ООД.

През последните няколко години в „Стомана Индъстри” АД няма производство на елементи за руднично крепене.

„ЖИТИ” АД е основен производител на тел и телени изделия в страната.

Производство на изделия от ВЧМ, хил. т

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Общият обем на вноса на скрап, ВЧМ и изделия от тях през 2015 год. е 1 850.1 хил.т. Спрямо 2014 год. се отчита намаление със 123.1 хил.т (6.2 %). Внесените продукти са на стойност 985.1 млн. евро, с 355.7 млн. евро по-малко в сравнение с предходната година. Значителното увеличение през 2014 год. се дължи на увеличението във вноса на изделия от ВЧМ, по-конкретно заварени тръби. Съответно през 2015 год. нивото на вноса се връща на обичайното си ниво, като за последните години (данни в табл.2.3) е между 900 – 1 000 млн. евро.

През 2015 год. в България са внесени 105.5 хил.т **скрап** (от чугун, желязо и стомана). Отчита се слаб спад спрямо 2014 год. – с 10.3 хил.т. През последните години се затвърждава тенденцията за по-нисък внос на скрап (в сравнение с периода 2006-2010 год., когато са внасяни между 200 и 300 хил.т годишно). Както и през предходните години, почти цялото количество скрап се внася от Румъния (70 %) и Сърбия (29 %).

Таблица 2.3

Внос на скрап, ВЧМ и изделия от тях, хил.т

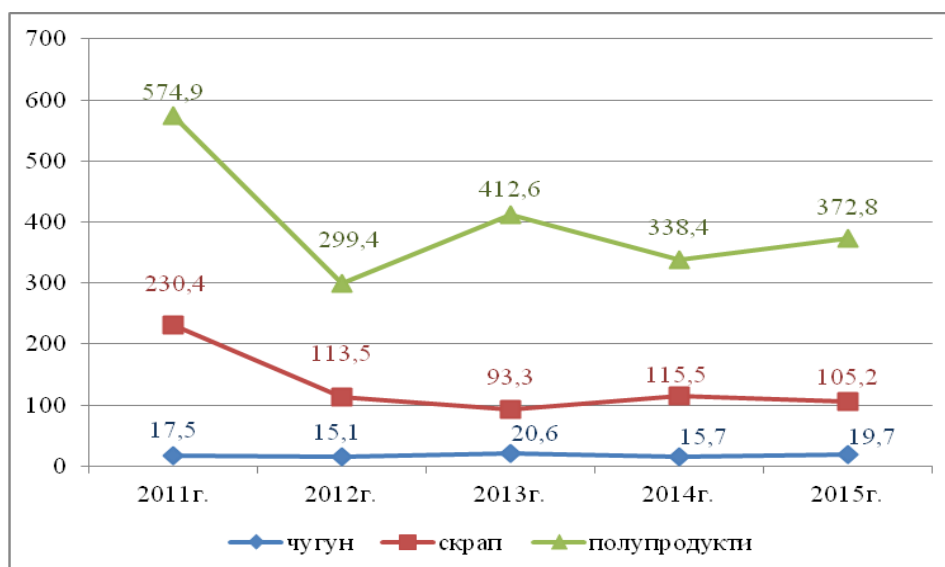
Стоки:	2011	2012	2013	2014	2015	2015/14 +/-	2015/14 %
Нелегирани - общо	1619,0	1201,2	1309,3	1233,5	1455,2	221,7	118,0
Чугун - блок, гранули, прах	17,5	15,1	20,6	15,7	19,7	4,0	125,5
Феросплави	21,2	21,1	14,3	16,5	13,8	-2,7	83,6
Скрап	230,4	113,5	93,3	115,5	105,2	-10,3	91,1
Полупродукти	574,9	299,4	412,6	338,4	372,8	34,4	110,2
ГВ прокат (рулон и лист)	338,0	359,9	383,4	361,9	492,2	130,3	136,0
СВ прокат (рулон и лист)	113,6	98,2	107,9	113,1	122,0	8,9	107,9
Валцдрат	110,0	113,4	128,0	114,3	118,2	3,9	103,4
Пръти	163,7	113,0	90,0	97,3	141,0	43,7	144,9
Профили	49,7	67,6	59,2	60,8	70,3	9,5	115,6
Легирани - общо	60,1	60,8	68,9	75,5	72,2	-3,3	95,6
ГВ и СВ рулони и лист	35,0	35,3	38,5	43,0	39,8	-3,2	92,6
Пръти и профили	25,1	25,5	30,4	32,5	32,4	-0,1	99,7
Изделия от ВЧМ	205,5	215,9	288,5	664,2	322,7	-341,5	48,6
Безшевни тръби	27,9	33,0	49,6	30,1	28,2	-1,9	93,7
Заварени тръби	28,5	32,2	35,5	470,2	112,5	-357,7	23,9
Ламарина с покритие	130,5	120,9	129,7	133,4	154,1	20,7	115,5
Телове, въжета и др.	18,6	29,8	73,7	30,5	27,9	-2,6	91,5
Общо	1884,6	1477,9	1666,7	1973,2	1850,1	-123,1	93,8
Стойност, млн. евро	1057,7	903,2	924,0	1340,8	985,1	-355,7	73,5
Стойност, млн. лева	2068,7	1766,6	1807,2	2622,4	1926,7	-695,7	73,5

Източник: Митническа статистика, НАП

Вносът на **чугун** през последните 5 години се движи в количества между 15 и 20 хил.т годишно. През 2015 год. са внесени 19.7 хил.т, основно от Украйна и Русия, увеличение от 125.5 %. Това е индикация за растеж и повишено производство на отливки от черни метали.

Вносът на **полупродукти**, използвани като суровина при последваща преработка до прокат, през 2015 год. е 372.8 хил.т и се увеличава с 34.4 хил.т спрямо 2014 год. Над 94 % от полупродуктите се внасят от Украйна.

Фигура 2.8

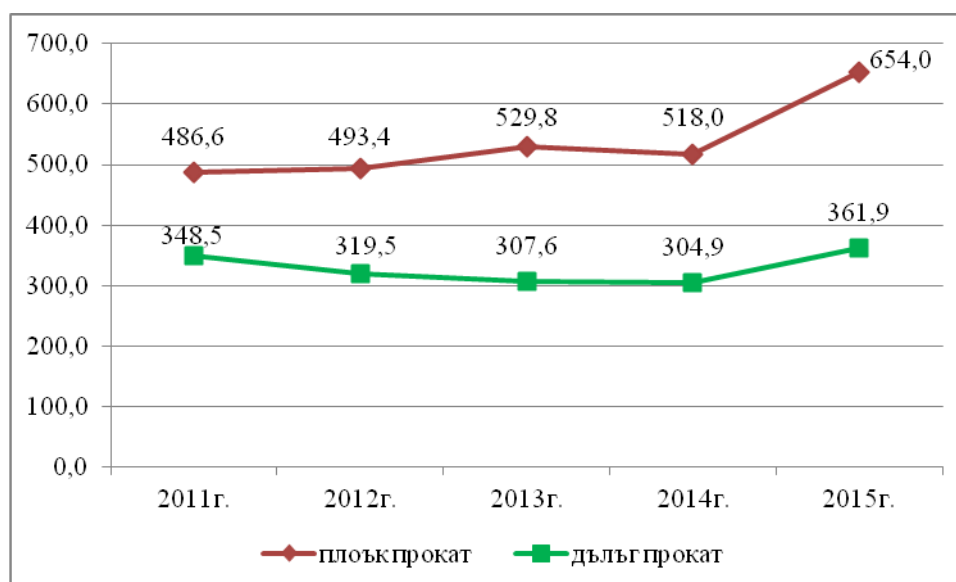

Внос на чугун, скрап и полупродукти, хил.т

Вносът на **плосък прокат** през 2015 год. е 654.0 хил.т – със 136.0 хил.т повече от 2014 год. През 2015 год. плосковалцуван прокат се внася главно от Украйна (57 %), Румъния (13 %) и Русия (6.2 %).

Вносът на **дълъг прокат** през 2015 год. също бележи ръст спрямо предходната година и достига 361.9 хил.т. Увеличението е с 57 хил.т или 18.7 %.

Фигура 2.9

Внос на дълъг и плосък прокат, хил.т

Вносът на **валцдрат** през 2015 год. е 118.2 хил.т, отчита се слаб ръст от 3.9 хил.т спрямо 2014 год. Основни вносители, както и през предходната година, са Украйна, Гърция и Босна и Херцеговина. Прави впечатление, че делът на Украйна значително се увеличава – 69.4 % от внасяните количества (49.6 % през

2014год.), за сметка на Гърция (18.3 %) и Босна и Херцеговина (5 %) съответно с 25.8 % и 12 % през предходната година. За последните 5 години внасяното в България количество валцрат е около 110-120 хил.т годишно, без да се отчитат съществени отклонения.

Вносът на **прътите от нелегирани стомани** през 2015 год. е 141.0 хил.т и основните вносители на тези продукти са Украйна (48.4 %), Гърция (19 %) и Турция (11 %).

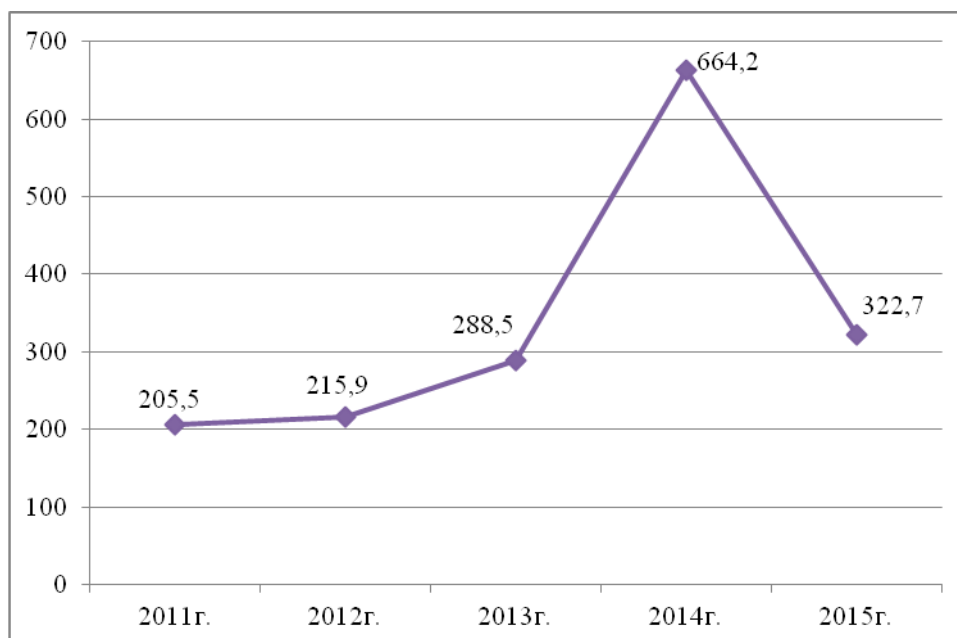
При **профилите от нелегирани стомани** вносът се повишава с 9.5 хил.т спрямо 2014 год. и е 70.3 хил.т. Най-големи количества са внесени от Турция – 29 %, Люксембург (14 %) и Украйна (14 %), Испания (13 %).

През 2015 год. вносът на **легирани пръти и профили** в България е на същото ниво, както и през 2014 год. – 32.4 хил.т. Основен вносител е отново Русия (32.7 %), следвана от Китай (15.1 %) и Швеция (11.1 %). Известни количества са с произход Украйна (9 %) и Турция (7 %).

При дългите продукти общо основната страна-вносител през 2015 год. е Украйна – 45 % от вноса. Делът ѝ спрямо останалите държави се увеличава значително – за сравнение през 2014 год. той е 28%. Гърция е на второ място съответно с 15 % от вноса на дълги продукти, следвана от Турция с 11 %.

През 2015 год. общият внос на **изделия от валцувани черни метали** е 322.7 хил.т спрямо 664.2 хил.т през 2014 год. Това значително увеличение през 2014 год. беше в резултат на доставката на тръби за замразения в момента проект „Южен поток“.

Фигура 2.10

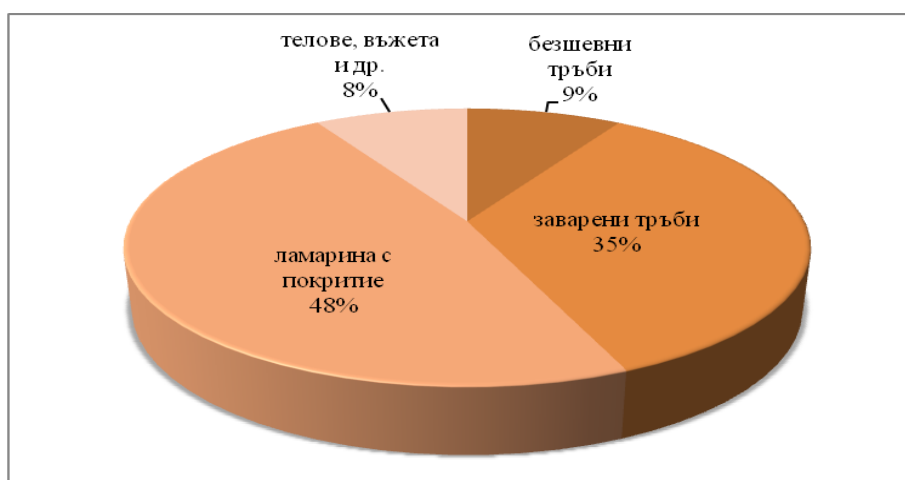
Внос на метални изделия, хил.т

Вносът на **безшевни тръби** през 2015 год. намалява незначително спрямо предходната година – с 1,9 хил.т. Вносът е основно от Румъния (25 %), Германия (20 %), Украйна (16 %) и Италия (15 %).

През 2015 год. вносът на **телове, въжета, кабели** и др. подобни артикули от желязо и стомана в България е 27.9 хил.т – незначителен спад от 2.6 хил.т спрямо 2014 год. Тези продукти се внасят от Турция (31 %), известни количества са с произход Чехия, Гърция и Русия съответно с 9 %, 8 % и 7 %.

Увеличение се наблюдава при вноса на **ламарина с покритие** – 154.1 хил.т през 2015 год., с 20.7 хил.т по-висок внос спрямо 2014 год. След прекратяване дейността на „Кремиковци” АД потреблението се задоволява само от внос. Значителна част от количествата на ламарина с покритие през разглежданата година е от съседни балкански държави (Македония, Румъния, Турция) – 40 %.

Фигура 2.11

Внос на метални изделия по видове, хил.т

В структурата на вноса на метални изделия традиционно ламарината с покритие заема най-голям дял, поради по-голямо потребление и липсата на производство в страната. През 2015 год. тя има почти 50% дял.

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на основните продукти от черни метали за последните пет години, включително за 2015 год. и промените спрямо 2014 год. са дадени в табл.2.4.

Общото количество на изнесените през 2015 год. скрап, черни метали и изделия от тях е 1168.3 хил. т. Спрямо 2014 год. износът намалява с 228.1 хил.т или 16.3 %.

Износът на метална продукция (без скрап) през 2015 год. е 928.6 хил.т спрямо 997.4 хил.т през 2014 год., тоест намалението е с 68.8 хил.т (7 %).

През последните 5 години се наблюдава тенденция за непрекъснато намаление в износа на скрап, ВЧМ и изделия от тях. Причината за това основно е намаляването на количествата изнесен скрап – от 851 хил.т през 2011 год. на

239.7 хил.т през 2015 год. Износът на металургични продукти се движи между 900 хил.т и 1 000 хил.т.

В стойностно изражение износът на скрап, ВЧМ и изделия от тях през 2015 год. е 503.6 млн. евро, със 119.1 млн. евро по-нисък спрямо предходната година (622.7 млн. евро), - 19 % спад.

Таблица 2.4

Износ на скрап, ВЧМ и изделия от тях, хил. т

Стоки:	2011	2012	2013	2014	2015	2015/14 +/-	2015/14 %
Нелегирани - общо	1932,0	1577,1	1417,5	1224,4	937,5	-286,9	76,6
Чугун - блок, гранули, прах	0,8	1,3	2,2	1,9	0,8	-1,1	42,1
Феросплави	0,6	2,6	3,9	4,3	2,4	-1,9	55,8
Скрап	851,0	730,7	611,0	399,0	239,7	-159,3	60,1
Полупродукти	24,8	14,3	11,7	6,3	2,3	-4,0	36,5
ГВ прокат (рулон и лист)	336,1	307,0	246,6	291,1	240,5	-50,6	82,6
СВ прокат (рулон и лист)	8,8	10,5	16,9	14,9	16,9	2,0	113,4
Валцдрат	49,0	47,5	49,8	39,3	27,5	-11,8	70,0
Пръти	595,0	416,6	431,0	423,3	371,7	-51,6	87,8
Профили	65,9	46,6	44,4	44,3	35,7	-8,6	80,6
Легирани - общо	5,9	8,1	15,5	39,1	48,6	9,5	124,3
ГВ и СВ рулони и лист	0,0	2,8	2,1	2,8	2,8	0,0	100,0
Пръти и профили	5,9	5,3	13,4	36,3	45,8	9,5	126,2
Изделия от ВЧМ	104,2	115,5	118,8	132,9	182,2	49,3	137,1
Безшевни тръби	3,4	2,6	2,7	2,8	1,8	-1,0	64,3
Заварени тръби	86,9	97,7	100,5	116,0	168,8	52,8	145,5
Ламарина с покритие	8,3	9,0	7,6	7,5	6,2	-1,3	82,7
Телове,въжета и др.	5,6	6,2	8,0	6,6	5,4	-1,2	81,8
Общо, хил.т	2042,1	1700,7	1551,8	1396,4	1168,3	-228,1	83,7
Стойност, млн. евро	1075,9	784,0	668,5	622,7	503,6	-119,1	80,9
Стойност, млн. лева	2104,3	1533,4	1307,5	1217,9	985,0	-232,9	80,9

Източник: Митническа статистика, НАП

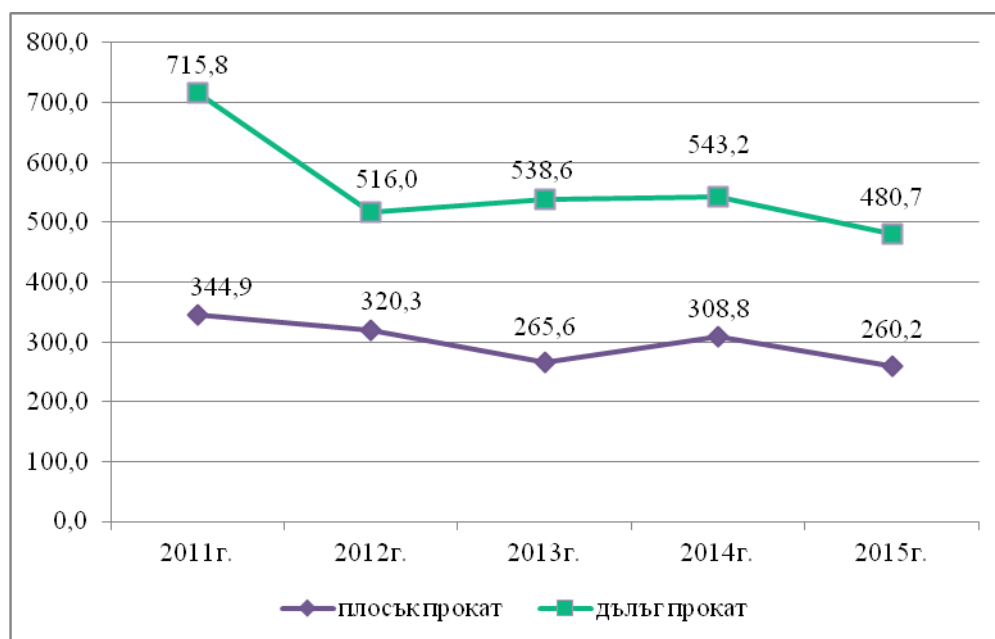
През 2015 год. износът на плосък и дълъг прокат намалява (фиг.2.12).

Износът на плосък прокат през разглежданата година е 260.2 хил.т спрямо 308.8 хил. през 2014 год. Намалението е с 48.6 хил.т или било 16 %.

Основна дестинация за износа на плоски продукти през 2015 год. остават, както и през предходната, държавите-членки на ЕС (28) – над 70% от изнесените количества. По-малка част от износа е насочена към съседни балкански държави, които не членуват в ЕС (28) – Турция (10 %), Македония (9 %) и Сърбия (6 %).

Износът на **дълъг прокат** през 2015 год. е 480.7 хил.т, с 62.5 хил.т по-малко спрямо 2014 год. (11 % спад).

Фигура 2.12

Износ на дълъг и плосък прокат, хил.т

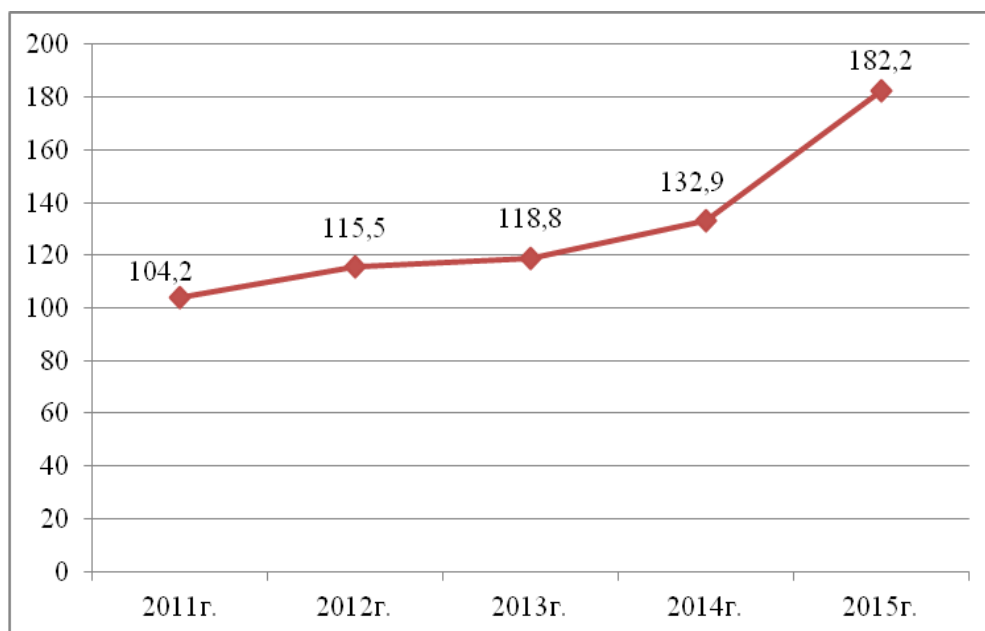
Износът на **пръти от нелегирани стомани** бележи спад през 2015 год. и в количествено изражение е 371.7 хил.т (-12 %) спрямо 423.3 хил.т през 2014 год. През последните пет години се забелязва тенденция за намаление в изнасяните количества, като през 2015 год. се достига най-ниското ниво за периода 2011-2015 год. Нелегирани пръти от стомана се изнасят основно за съседни балкански държави – 70 %, най-вече за Румъния (54 % от общия износ на тези продукти).

При **профилите от нелегирани стомани** също се отчита спад в износа – с 8.6 хил.т и е 35.7 хил.т. И при профилите, както и при прътите от нелегирани стомани тенденцията през последните 5 години е за спад в износа. Основни дестинации за тези продукти са държавите-членки на ЕС (28) – 72 %.

Износът на **пръти и профили от легирани марки стомана** въпреки, че не се произвеждат в страната се увеличава, като през 2015 год. вече е 45.8 хил.т, 9.5 хил.т повече спрямо 2014 год. (24.3 % ръст). Износът на тези продукти е най-вече за Ливан (34 %) и Румъния (30 %).

През последните 5 години износът на **метални изделия** (фиг.2.12) постепенно нараства, като през 2015 год. достига 182.2 хил.т. Ръстът спрямо предходната година е 37 % (49.3 хил.т). Традиционно износът на изделия от ВЧМ е насочен към страни от ЕС (28) – над 90 % през 2015 год.

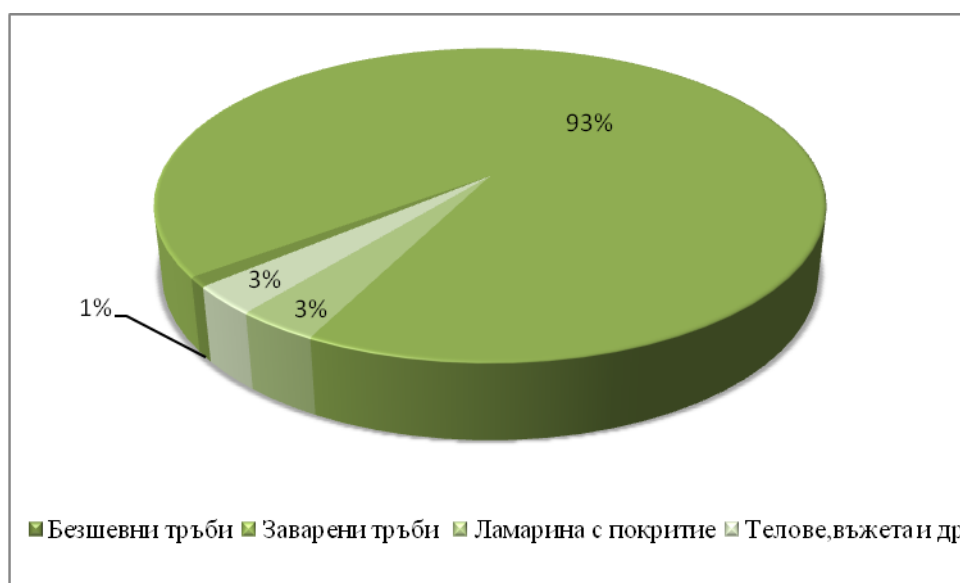
Фигура 2.13

Износ на метални изделия, хил.т

Основният дял от износа на изделия от ВЧМ заемат заварените тръби – 93 % през 2015 год. Останалите производства са с по-незначителен дял, както в общото производство, така и в износа.

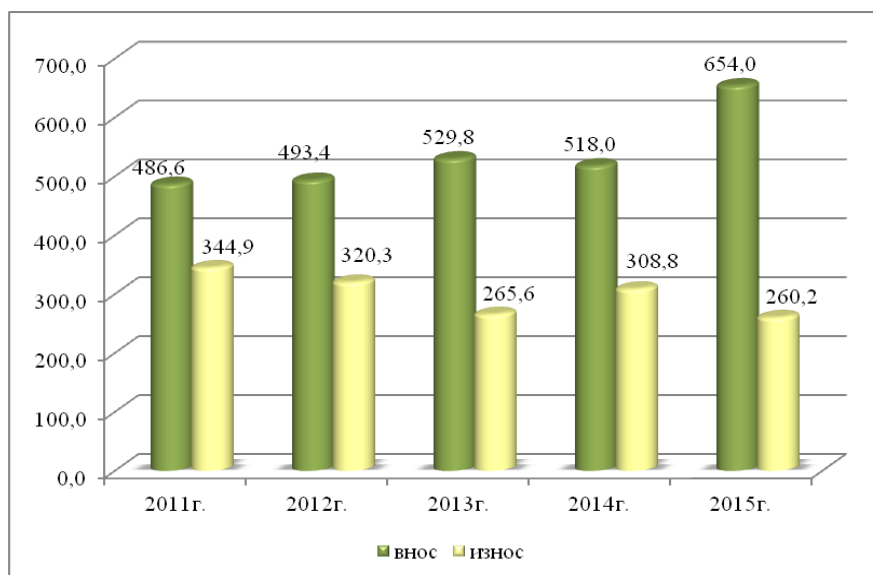
Фигура 2.14

Износ на изделията от ВЧМ, 2015 год.

На фиг. 2.15 е показан вносът и износът на плосък прокат за периода 2011-2015 год. Вече традиционно вносът на плосък прокат е значително по-висок от износа. През 2015 год. вносът е 2.5 пъти по-голям от износа. Увеличаването на разликата се дължи както на ръста във вноса (над 26 %), така и на спада в износа (16 %).

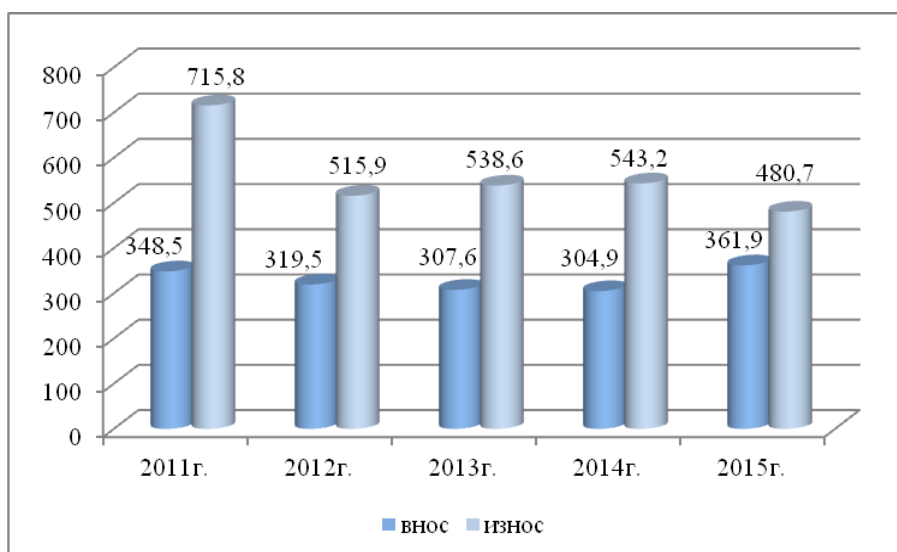
Фигура 2.15

Внос и износ на плосък прокат, хил.т

При дългите продукти (фиг.2.16), за разлика от плоските, износът е по-голям от вноса, поради наличието на мощности за производство на дълги продукти в страната. През 2015 год. вносът на дълги продукти се увеличава с 57 хил.т, а износът намалява с 62.5 хил.т. Поради това, количествата на вноса и износа през разглежданата година се доближават и разликата е доста по-малка в сравнение с предходни години – 118.8 хил.т в полза на износа. За сравнение, през 2011 год. износът е два пъти по-голям от вноса.

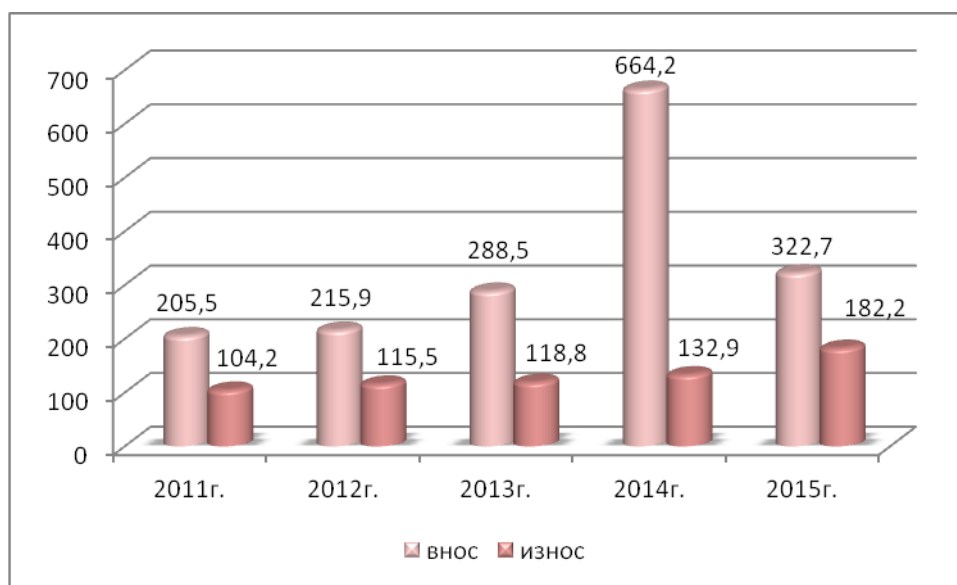
Фигура 2.16

Внос и износ на дълъг прокат, хил.т

През последните пет години както вносът, така и износът на метални изделия постепенно нарастват. В сравнение с 2011 год. вносът се е увеличил със 117.2 хил.т, а износът – със 78 хил.т. Единствено през 2014 год. се отчита изключителен ръст на вноса на метални изделия в резултат от внесените количества заварени тръби за газопровода „Южен поток”.

Фигура 2.17

Внос и износ на метални изделия, хил.т

През 2015 год. вносът на основните видове продукти от черни метали е по-висок от износа, т.е. **търговското салдо през тази година е отрицателно**. Общо за всички продукти вносът надвишава износа с 451.5 хил. т.

Таблица 2.5

Външнотърговски баланс на някои видове продукция за 2015 год.

Вид продукция:	Износ, хил. т	Внос, хил. т	Разлика
Полупродукти	2,3	372,8	-370,5
Плосък прокат	260,2	654,0	-393,8
Дълъг прокат	680,7	361,9	318,8
Изделия	182,2	322,7	-140,5
Скрап	239,7	105,2	134,5
Общо	1365,1	1816,6	-451,5

Източник: Митническа статистика, НАП

Причините и ситуацията е различна за отделните продуктови групи:

- при полупродуктите – както и през предходните години, България е нетен вносител и те се ползват като суровина от преработващи металургични предприятия;

- при плоския прокат и изделията от ВЧМ вносът също надвишава износа през 2015 год. съответно с 393.8 хил.т и 140.5 хил.т, поради липсващи или ограничени по номенклатура на производството мощности;

- при дългия прокат и скрапа - износът е по-висок от вноса, съответно с 318.8 хил.т и 134.5 хил.т.

През 2015 год. износът само на металургична продукция, без скрап е 1125.4 хил.т, а вносът – 1711.4 хил.т, т.е. **външнотърговският баланс е отрицателен**. В сравнение с предходната година, разликата е по-малка поради намаление на вноса и ръст при износа. Тя е 586 хил.т през 2015 год., докато през предходната 2014 год. вносът е с 834.3 хил.т. по-голям от износа.

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за външнотърговския оборот на **валцувани черни метали** в натура, без чугун, феросплави и скрап за последните пет години са дадени в таблица 2.6.

Общият оборот на валцуваните черни метали през 2015 год. е 2 131.9 хил.т – със 112.3 хил.т по-висок в сравнение с 2014 год. Това увеличение се дължи изключително на ръста във вноса – с 227.4 хил.т повече, тъй като износът на ВЧМ през годината намалява със 112.3 хил.т. Това увеличава и отрицателното търговско салдо с 645.5 хил.т. Това е най-високата стойност за посочения период, показващ тенденция за нарастване на вноса паралелно с намаляващ износ на продукцията от българските компании.

Оборот на **изделията от ВЧМ** през 2015 год. е 504.9 хил.т. През последните 5 години тенденцията е за ръст както при вноса, така и при износа на изделията от ВЧМ. Търговското салдо при изделията от ВЧМ през 2015 год. е отрицателно – вносът надвишава износа със 140.5 хил.т.

Таблица 2.6

Външнотърговски оборот на валцувани черни метали и изделия от тях, хил. т

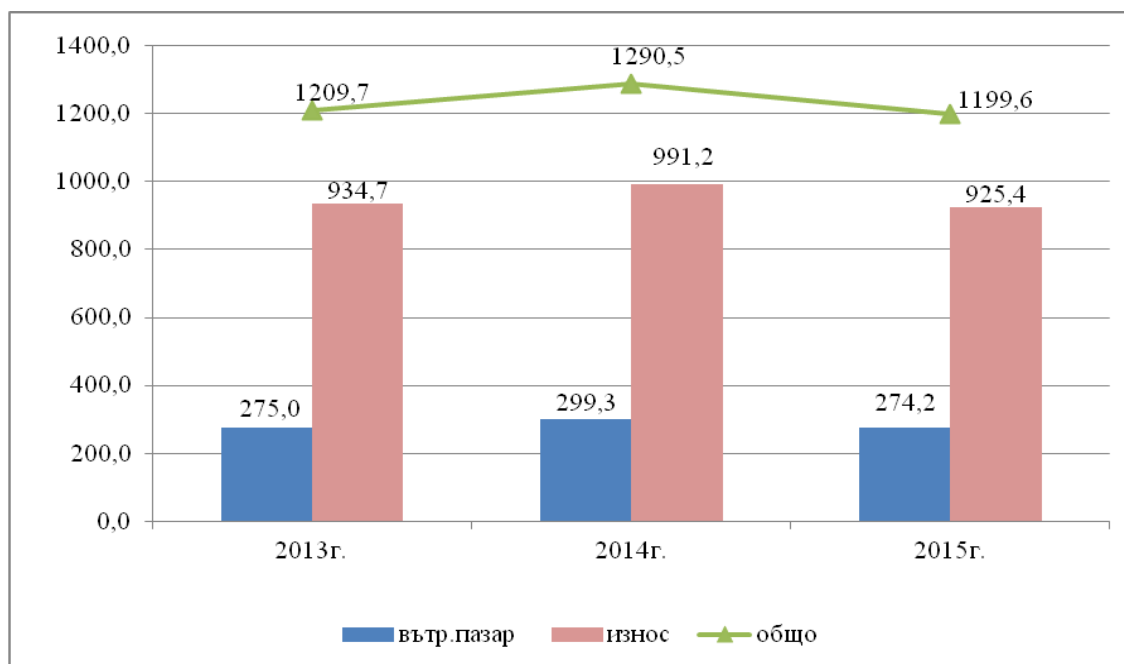
Продукти от ВЧМ и изделия	2011	2012	2013	2014	2015	2015/14 +/-	2015/14 %
Валцувани черни метали							
- внос	1410,0	1112,3	1250,0	1161,3	1388,7	227,4	119,6
- износ	1085,5	850,5	815,9	858,3	743,2	-115,1	86,6
Общ оборот	2495,5	1962,8	2065,9	2019,6	2131,9	112,3	105,6
Салдо (износ-внос)	-324,5	-261,8	-434,1	-303,0	-645,5	-342,5	213,0
Изделия от ВЧМ							
- внос	205,5	215,9	288,5	664,2	322,7	-341,5	48,6
- износ	104,2	115,5	118,8	132,9	182,2	49,3	137,1
Общ оборот	309,7	331,4	407,3	797,1	504,9	-292,2	63,3
Салдо (износ-внос)	-101,3	-100,4	-169,7	-531,3	-140,5	390,8	26,4

Източник: Митническа статистика, НАП

2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ В СТРАНАТА

През 2015 год. общото количество на продажбите на валцувани черни метали и изделия от тях е 1199.6 хил.т и намалява спрямо 2014 год. с 90.9 хил.т (7%). Спад се отчита както при износа – с 65.8 хил.т (6.6%), така и при продажбите в страната – с 25.1 хил.т (8.4%).

Фигура 2.18

Реализация на продукти от ВЧМ, 2013-2015 год.

През 2015 год., в сравнение с 2014 год. ръст се отчита само в продажбите на метални изделия – с 49.3 хил.т в износа и с 41.2 хил.т в реализацията в страната.

По всички останали позиции през 2015 год. се отчита спад – както при дългия, така и при плоския прокат; както в износа, така и във вътрешната реализация.

Таблица 2.7

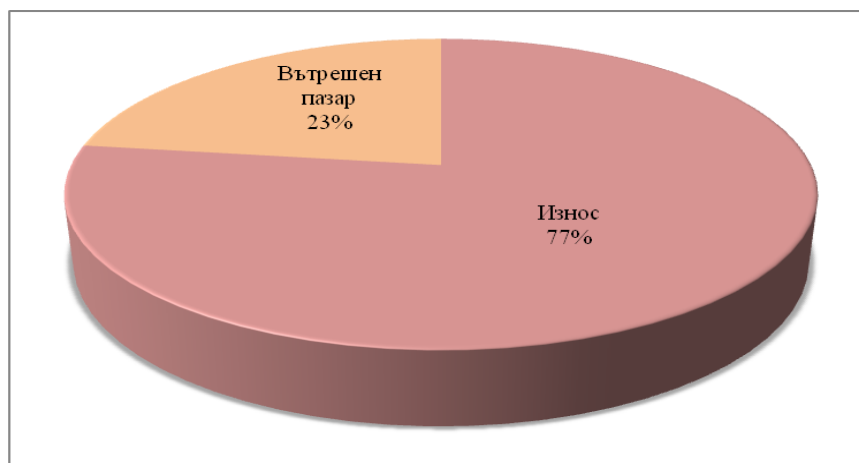
Реализация на продукцията от черни метали

Видове продукция	Износ		Вътрешен пазар		Обща реализация	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Полупродукти	6.3	2.3	0.0	0.0	6.3	2.3
Дълъг прокат	543.2	480.7	248.0	184.3	791.2	665.0
Плосък прокат	308.8	260.2	24.5	21.9	333.3	282.1
Общо прокат	858.3	743.2	272.5	206.2	1130.8	949.4
Изделия	132.9	182.2	26.8	68.0	159.7	250.2
Общо	991.2	925.4	299.3	274.2	1290.5	1199.6

Източник: Фирмени данни, митническа статистика и НАП

Традиционно, продукцията на компаниите, произвеждащи валцувани черни метали и продукти от тях в България е предназначена за износ. През 2015 год. съотношението износ/вътрешен пазар е 77%/23%. Това съотношение за поредна година потвърждава, че черната металургия в България е експортно-ориентиран сектор.

Фигура 2.19

Реализация на продукти от ВЧМ, 2015 год.

Европейският съюз все още не се е възстановил от кризата, започнала през 2008 год., нивата на производство и търсене са по-ниски, икономическото възстановяване се забавя допълнително и от настоящата политическа несигурност в Европа.

По-голямата част от продукцията на българските производители на прокат и изделия от черни метали се изнася за държавите от ЕС. Неблагоприятните фактори, които оказват влияние върху световната и европейска икономика и забавят нейното възстановяване се отразяват видимо на българските производители – намалено е производството, респективно и реализацията за износ. Като се вземе предвид и забавянето на ръста на китайската икономика, ситуацията се усложнява още повече. Поради по-слабото потребление в самия Китай, китайските производители се насочват с още по-голяма степен към външните пазари, често използвайки нелоялни търговски практики. ЕС се опитва до някаква степен да защити европейските производители чрез налагане на някои мерки за търговска защита (антидъмпингови, антисубсидийни, регистрация и др.). Явно е, че действията до сега не дават окончателно решение, проблемите пред европейските, респективно българските стоманопроизводители остават.

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Реалното вътрешно потребление /РВП/ на валцувани черни метали и изделия от тях е сумата от реализацията на фирмите на вътрешния пазар и вноса на тези продукти в страната. Данни за РВП през 2014 и 2015 год. са дадени в таблица 2.8. През 2015 год. РВП на стоманени продукти намалява със 173.6 хил.т спрямо предходната година и е 1612.8 хил. т. Това се дължи на големия спад във вноса за изделия от ВЧМ (през 2014 год. са внесени големи количества тръби за газопровода „Южен поток“), което тази година се отразява като голям спад.

В РВП на плоски и дълги продукти реално има повишение със 126.7 хил.т. При дългите продукти има незначителен спад от 6.7 хил.т, а при плоските увеличението на РВП е със 133.4 хил.т. Общо за дългия и плосък прокат, ръстът на РВП се дължи на по-високия внос през разглежданата година – със 193 хил.т, тъй като реализираната продукция на вътрешния пазар намалява с 66.3 хил.т

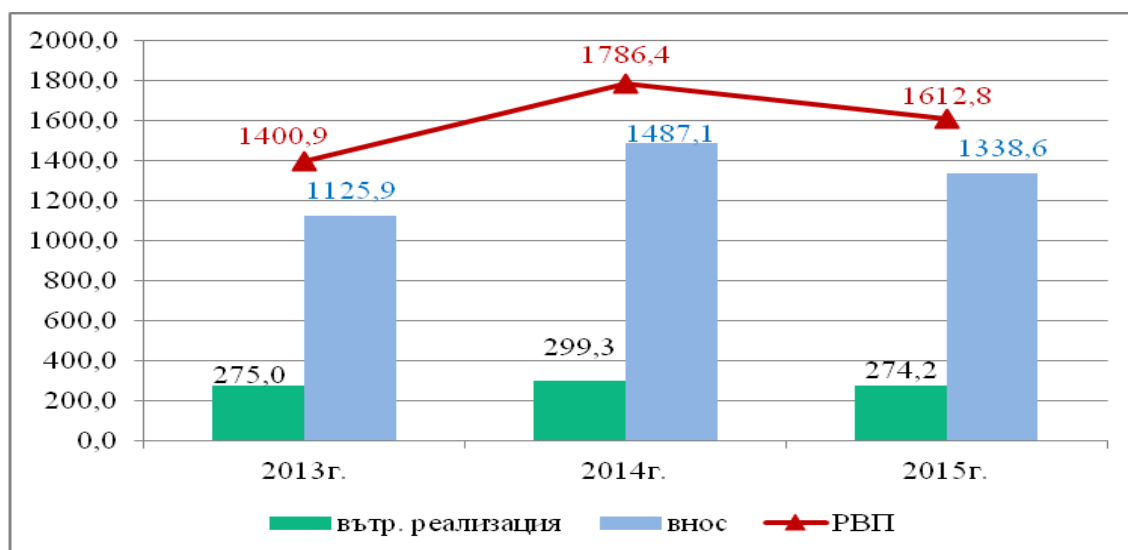
Таблица 2.8

Реално вътрешно потребление(РВП) на стоманени продукти, хил.т

Продукти	2014			2015			2015/2014	
	вътр.реал.	внос	общо	вътр.реал.	внос	общо	разлика	%
Дълъг прокат	248,0	304,9	552,9	184,3	361,9	546,2	-6,7	98,8
Плосък прокат	24,5	518,0	542,5	21,9	654,0	675,9	133,4	124,6
Общо прокат	272,5	822,9	1095,4	206,2	1015,9	1222,1	126,7	111,6
Изделия от ВЧМ	26,8	664,2	691,0	68,0	322,7	390,7	-300,3	56,5
Общо	299,3	1487,1	1786,4	274,2	1338,6	1612,8	-173,6	90,3

Източник: Митнически данни и НАП (внос)
Фирмени данни (вътрешна реализация)

Фигура 2.20

Реално вътрешно потребление, 2013-2015 год.

Потреблението на стоманени продукти се изразява и чрез т.нар. видимо потребление (ВП), което се определя по следния начин:

$$ВП = (П + В) - И, \text{ където}$$

ВП – видимо потребление, хил. т

П – произведени стоманени продукти, хил. т

В – внесени стоманени продукти, хил. т

И – изнесени стоманени продукти, хил. т

(без чугун, феросплави и скрап)

През 2015 год. видимото потребление (ВП) на стоманени продукти в България е 1369 хил.т. Спрямо 2014 год. ВП намалява със 149.4 хил.т. При различните групи продукти ситуацията е следната:

- при дългия прокат ВП нараства със 77.1 хил.т;
- при плоския прокат ВП също нараства – с 60.6 хил.т
- при изделията от ВЧМ видимото потребление намалява с 351 хил.т и е около традиционното си ниво.

Таблица 2.9

Видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2007	2111,2	1745,7	1748,0	2108,9	301,2
2008	1941,1	1341,8	1210,7	2072,2	296,0
2009	1081,3	700,2	941,2	840,3	120,0
2010	964,5	734,6	854,4	844,7	112,6
2011	1194,4	1040,6	1164,9	1070,1	145,4
2012	895,1	1028,8	951,8	972,1	133,5
2013	945,1	1125,9	923,0	1148,0	157,6
2014	1016,2	1487,1	984,9	1518,4	210,8
2015, в т.ч.	953,5	1338,6	923,1	1369,0	191,4
- дълъг прокат	621,6	361,9	480,7	502,8	69,0
- плосък прокат	212,9	654,0	260,2	606,7	83,3
- изделия	119,0	322,7	182,2	259,5	35,6

Източник: Фирмени данни (производство), митнически данни (внос и износ)

Друг показател, представляващ интерес е видимо потребление на глава от населението, в кг (ВПГН).

През 2015 год. потреблението на стоманени продукти на глава от населението в България е 191.4 кг; спрямо 2014 год. се отчита намаление - с 19.4 кг (9 %). Предвид изпълнение на големи инфраструктурни проекти, финансирани от европейските програми, това намаление не е логично.

ВПГН в България през разглежданата година е 63 % от средното за ЕС (28) ниво (73 % през 2014 год.). По-голямо потребление от страните на ЮИЕ отчита Италия, Полша, Румъния.

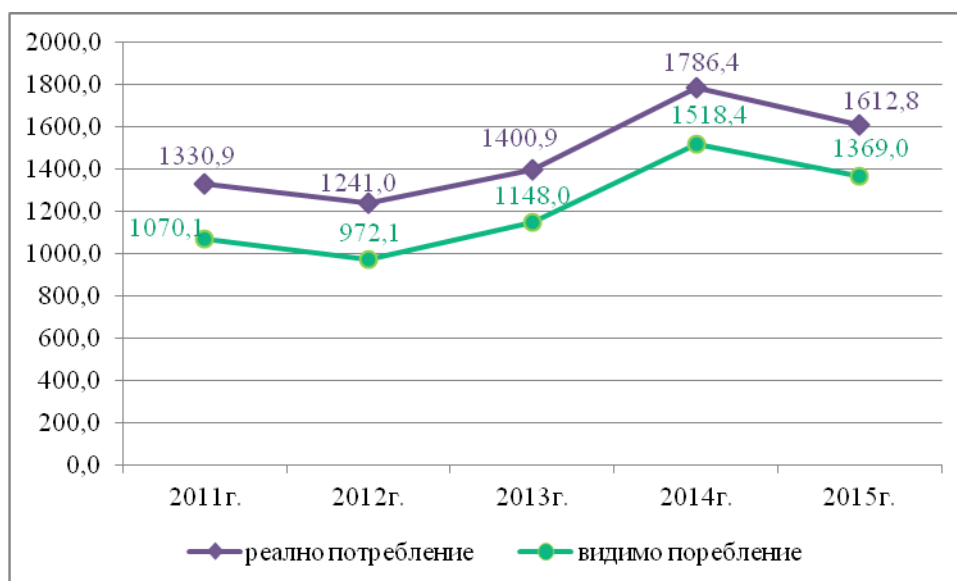
През 2015 год. държавите с най-високо ВПГН в световен мащаб са:

- Южна Корея – 1 113.6 кг/човек
- Тайван, Китай – 750.6 кг/човек
- Чехия – 627.4 кг/човек
- Япония – 497.3 кг/човек
- Китай – 488.6 кг/човек
- Германия – 483.8 кг/човек
- Австрия – 418.3 кг/човек

Общо за ЕС (28) ВПГН през 2015 год. е 303.5 кг/човек. В сравнение с предходната 2014 год. се отчита ръст от близо 3 % на ВПГН.

През 2015 год. и видимото, и реалното потребление на стоманени продукти в България намаляват, съответно с 9 % и 10 %. Разликата между тях през тази година е 243.8, през 2014 год. е била 268 хил.т, т.е. няма значителни промени в складовите наличности през последните няколко години.

Фигура 2.21

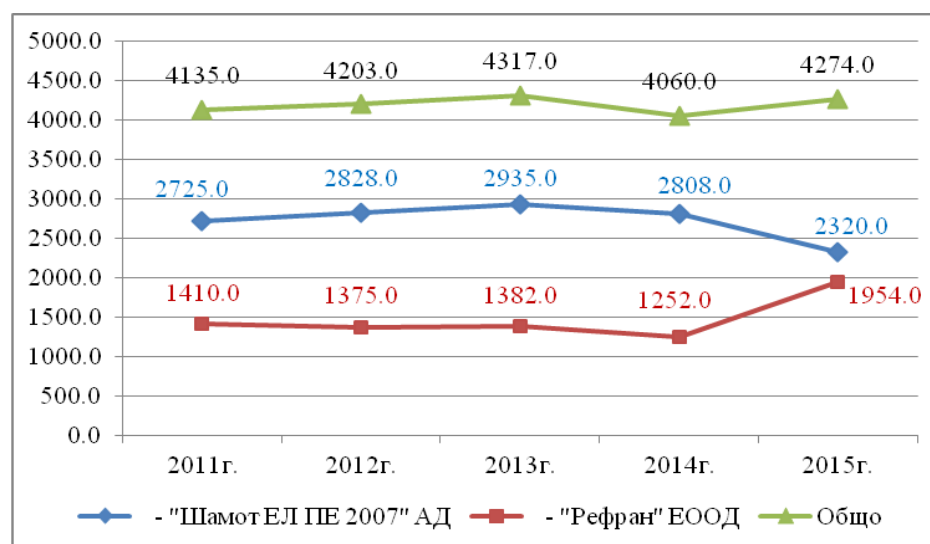
Реално и видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

През 2015 год. в ЕС (28), както и през 2014 год. и реалното и видимото потребление нарастват. Увеличението при ВП е по-значително (с 5 160 хил.т) и достига 151 620 хил.т. Реалното потребление на стоманени продукти в ЕС (28) се повишава с 1 956 хил.т. и през 2015 год. е 147 768 хил.т.

2.3. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ОГНЕУПОРНИ ИЗДЕЛИЯ И МАТЕРИАЛИ

Огнеупори и огнеупорни материали се използват основно от металургичните фирми за облицовка и обмазване на пещите и съоръженията за топене, съхраняване и разливане на течния метал. Фирмите-членове на БАМИ, които произвеждат такива продукти са “Рефран” ЕООД и “Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД – гара Елин Пелин. Данни за произведените от тях огнеупори и огнеупорни продукти са дадени на фигурата по-долу.

Фигура 2.22

Производство на огнеупорни материали, тона

Данните показват, че производството в тези предприятия не се променя съществено през последните пет години. Произведените огнеупорни материали в „Шамот Ел Пе” АД през 2015 год. са с 488 т по-малко в сравнение с 2014 год. – отчита се спад 17 %. Произведената продукция от „Рефран” ЕООД нараства със 702 т и достига 1954 т през 2015 г. Общият ръст спрямо 2014 год. е 5 % или 214 т.

Огнеупорните материали, произвеждани от членовете на БАМИ се предназначени изключително за потребители в страната – през 2015 год. 99 % от продукцията е реализирана на вътрешния пазар.

2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ

Съгласно националната класификация на икономическите дейности, леенето на металите е част от икономическа дейност 24.Производство на основни метали. По тази причина БАМИ полага усилия да представи в това издание данни за дейността, да привлече за членове повече производители на отливки от черни и цветни метали.

От 2014 год. „Металургията в България” има раздел „Леене на метали”, в който информира за производството, състоянието и развитието на леярските фирми в страната, членове на Асоциацията. Такива фирми са: „Берг Монтана Фитинги” ЕАД, „ИПО” ООД, гр. Карлово, „ВМВ Метал” ЕООД, гр. Ихтиман, „Леяро ковашки машиностроителен комплекс” АД, гр. Радомир, „Чугунолеене Първомай” АД и „ГЕС Трейдинг” ООД.

„Берг Монтана Фитинги” ЕАД прави отливки за фитинги, които са предназначени за износ в държави-членки от ЕС. Предприятието се развива успешно, осигурява високо качество на своята продукция. Добрите показатели са в резултат на направените инвестиции, от ежегодното изпълнение на нови проекти и програми. През 2015 год. вложените инвестиции са в размер на 820 000 евро, от които 600 000 евро за нови машини и съоръжения и 220 000 евро за дейности по подобряване условията на труд. За 2015 год. произведената продукция и реализацията се запазва на нивата от 2014 година.

„ИПО” ООД, гр. Карлово е производител на единични, малки и средни серии детайли от черни и цветни метали, с първична или цялостна механична обработка. Продукцията е насочена основно за българския пазар, включително за резервни части и ремонтни дейности на фирми от базовата, в т.ч. и металургична индустрия. През 2015 год. има висок ръст в производството, който на стоманените отливки от 60 %, а отливките от цветни метали (мед, месинг, бронз) се увеличават два пъти.

„ВМВ Метал” ЕООД придобива леярските активи на бившия чугунолеярски завод в гр. Ихтиман. Фирмата започна структурни и технологични промени, с цел, повишаване номенклатурата и качеството на отливките с възможности за тяхната допълнителна обработка.

По данни на Евростат страните членки на ЕС (28) за 2014 год. в дейността, представена по Кид **24.5 Леене на метали** са произвели продукция на стойност 36.5 млрд. евро, което представлява 11.1 % от общото продукция на производителите от дейност 24 Производство на основни метали.

В България произведената продукция от леярските мощности е 99.2 млн. евро, представляващ 2.9% от общия обем в сектора. Причина за този нисък дял са настъпилите промени в структурата на българската индустрия и закриване на много машиностроителни заводи, потребители на големи количества отливки.

В следващите издания на „Металургията в България” БАМИ си поставя за цел да предоставя все по-пълна информация за тази част от металургична индустрия на България.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветната металургия в България е добре развита и конкурентоспособна, със специализация в производството на основните цветни метали - мед, цинк, олово и продукти от тях. Секторът е експортно ориентиран, формира положително търговско салдо и е с добри позиции в световния търговски обмен.

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

Анодна и електролитна мед в България се произвежда в „Аурубис България” АД, гр. Пирдоп. Компанията е част от “Аурубис” АД с централа в Хамбург, Германия. Групата е една от водещите световни интегрирани групи в медната индустрия със значителен опит в производството на мед (с обем над 1 млн. тона медни катода) и медни продукти, най-големият преработвател на мед в света.

„Аурубис България” АД е с основен предмет на дейност преработка на медни концентрати и метални отпадъци до анодна и катодна мед, като в рамките на технологичната схема се добиват и други странични продукти (сярна киселина, шлам, фаялит).

Устойчивото развитие на предприятието се дължи на големите инвестиции за модернизация и опазване на околната и работна среда. За периода от приватизацията до сега те надхвърлят 1.1 млрд. лева. В резултат на реализираните проекти предприятието отговаря на най-добрите практики и световни стандарти, с висока конкурентоспособност на световните пазари.

През 2015 год. стартира планирането на новата мащабна инвестиционна програма „Аурубис България Спектър 2018” на стойност 180 млн. евро. С реализацията на проектите се цели обновление на технологичното оборудване за допълнително опазване на околната среда; усъвършенстване на производствените процеси, което ще позволи работа при максимален наличен капацитет; реализация на устойчиви социални проекти за развитие на района и др. Като част от тази програма започна подготовката за „Капиталов ремонт 2016” на стойност 45 млн. евро. Той ще осигури нормалното функциониране на основното оборудване през следващите десет години като по време на ремонта ще се извърши пълна промяна на единадесет агрегата (топилна пещ, котел утилизатор и др.).

През изминалата година стартира проекта за закупуване и монтаж на турбогенератор за активно редуциране налягането на водната пара след котел утилизатора; започна изграждането на ново депо за утайки от пречистване на отпадните води и газове в съответствие с всички нормативни екологични норми; приключи и надграждането на ново хвостохранилище за фаялит.

Данни за преработените концентрати и скрап, вложени при производството на анодна и електролитна мед за период от пет последователни години (2011г. – 2015 г.) са представени в таблица 3.1.

Таблица 3.1

Преработени суровини при производството на анодна и електролитна мед

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Концентрати, т	1 068 095	976 718	1 227 926	1 165 484	1 203 248	37 764	103.2
- съдържание на мед, %	24.00	24.14	24.06	25.20	24.57	-0.63	97.5
- метално съдържание, т	256 343	235 822	295 435	293 718	295 690	1 972	100.6
в т.ч.: във вносни	171 808	157 169	220 128	221 299	223 942	2 643	101.2
в местни	84 535	78 653	75 307	72 419	71 748	-671	99.1
Скрап (закупен), т	54 575	56 104	60 320	62 280	56 168	-6 112	90.2

Източник: Фирмени данни.

През 2015 год. са преработени 1 203 248 т медни концентрати, с 3.2 % повече от 2014 год. В тях се съдържат 295 690 т мед. Съотношението на вложените вносни към местните концентрати (75.7/24.3) е почти идентично с това от предходната година (съответно 75.3/24.7).

Преработеният меден скрап обаче намалява с 6 112 т и относителния му дял в общата шихта от 17.5 % през 2014 год. спада до 16 %.

Производството на анодна и електролитна мед през последните пет години е представено в таблица 3.2 и на фиг. 3.1.

Таблица 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, тона

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Анодна мед	338 353	325 220	354 294	381 024	348 406	-32 618	91.4
Електролитна мед	226 329	226 728	229 604	233 274	229 723	-3 551	98.5

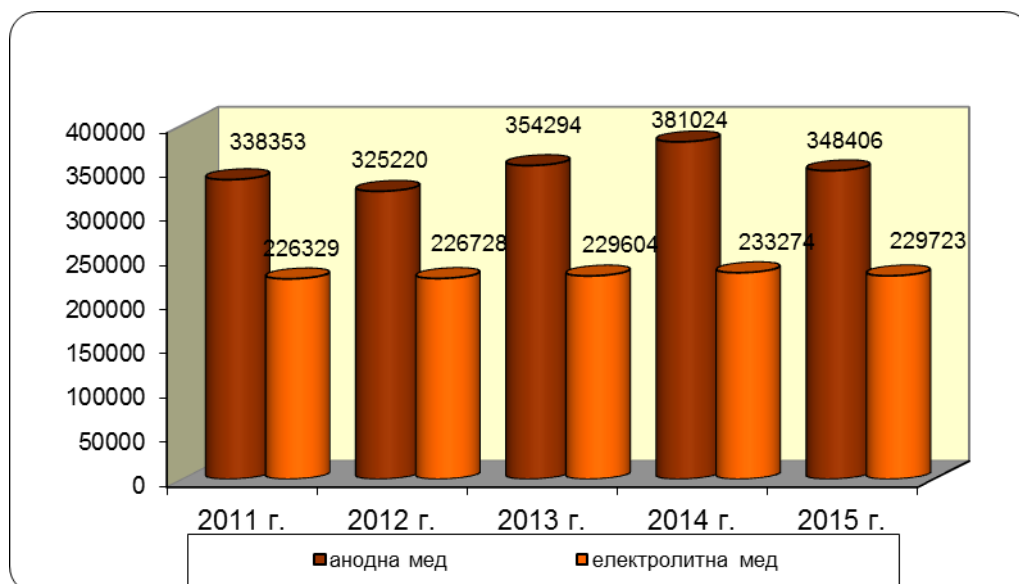
Източник: Фирмени данни.

През 2015 год. произведените количества анодна мед намаляват с 8.6 %, поради по-ниското метално съдържание на преработените концентрати и по-

малко вложени медни отпадъци. При електролитната мед се наблюдава минимално намаление от 1.5 %.

При оползотворяването на съдържащата се в концентратите сяра е произведена 1 220 399 т сярна киселина - с 2.3 % повече от 2014 год., в резултат от по-големите количества преработени медни концентрати.

Фигура 3.1

Производство на анодна и електролитна мед, тона

През 2015 год. **световното производство** на рафинирана мед нараства с 1.6 % и достига 22.8 млн.тона. Този ръст обаче е по-нисък в сравнение с постигнатия през 2014 год. (6.7%).

Световното производство по региони е представено в таблица 3.3 и фиг.3.2.

Таблица 3.3

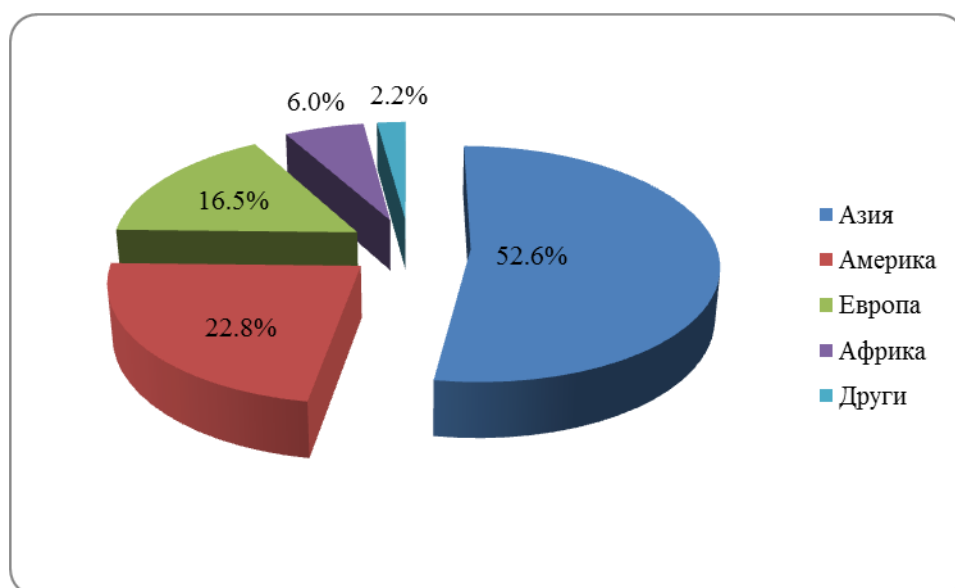
Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
				+/-	%
Азия	10 501	11 656	12 003	347	103.0
Америка	5 121	5 155	5 197	42	100.8
Европа	3 676	3 794	3 757	-37	99.0
Африка	1 275	1 357	1 373	16	101.2
Други	485	509	491	-18	96.5
Общо	21 058	22 471	22 821	350	101.6

Източник: ICSG

Данните показват, че Азия е с най-голям относителен дял в световното производство (52.6 %), но през 2015 год. наблюдаваме по – нисък темп на растеж (3 %) спрямо 2014 год.(съответно 10.9 %). Следва Америка с дял от 22.8 % и ръст от 0.8 %. Европа заема трето място с дял от 16.5 % и единствено от големите регионални производители отчита спад от 1 %.

Фигура 3.2

Световно производство на електролитна мед (по региони), 2015 г., %

Относителният дял на електролитната мед произведена в България през 2015 год. представлява 1.01 % от световния добив и **8.49 % от произведената в ЕС (28)**. За 2014 год. тези дялове са съответно 1.04 % и 8.5 %. На база анодна мед българското производство заема 1.86 % от световното и 14.7 % от производството в ЕС, което показва високата специализация на България в медното производство на ЕС, отговарящо на най-добри европейски и световни стандарти.

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

В България има изградени металургични мощности за производство на блоково олово и оловни сплави, както на основата на първични суровини (концентрати), така и от оловосъдържащи отпадъци.

„КЦМ”АД е единственото предприятие в страната и водеща компания в Югоизточна Европа със специализация в производството на олово и цинк предимно от първични суровини. Компанията е част от „КЦМ 2000” АД, една от най – големите индустриални групи в България.

През 2015 год. предприятието продължи да изпълнява инвестиционен проект **“Технологично обновяване и разширение на производството” (ТОРП) на обща стойност над 260 млн.лева.** Инвестициите само през изминалата година възлизат на стойност 41 584 хил.лева

Беше завършен първият етап от проекта и пуснат в експлоатация обект **„Ново оловно производство”**. Това е най-мащабната модернизация на предприятието за изминалите петдесет години, чрез която се постига спад в енергопотреблението, намаляване количествата на отпадни газове, увеличаване дела на вложените вторични суровини и междинни полупродукти в общия суровинен ресурс, повишаване на ефективността на производството.

Данни за преработените първични и вторични суровини при производството на олово са показани в таблица 3.4.

Таблица 3.4

Преработени суровини при производството на олово, тона

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Метал в концентрати	55 965	57 123	60 917	67 190	61 908	-5 282	92.1
в т.ч.: във вносни	45 844	42 757	44 931	51 729	45 452	-6 277	87.9
в местни	10 121	14 366	15 986	15 461	16 456	995	106.4
Преработен скрап (външен)	16 860	14 574	12 341	11 824	20 604	8 780	174.3

Източник: Фирмени данни.

През 2015 год. са преработени оловни концентрати, в които се съдържат 61 908 т олово. Съотношението олово във вносни / олово в местни концентрати е 73.4/26.6 % (77.0/23.0 % през 2014 год.), като количеството на оловото във вложените местни концентрати нараства с 6.4 %.

Обемът на вложените оловни отпадъци при производството на първично олово нараства значително в резултат от въвеждане в експлоатация на новото оловно производство в края на 2014 год. Делът на оловните отпадъци в общия суровинен баланс достига вече 25 % (през 2014 год. 15 %).

Произведеното олово от вторични суровини, предимно от акумулаторни отпадъци заема все по-голям дял от общото количество. В страната са изградени мощности за екологосъобразна и ефективна преработка на тези суровини до блоков метал, сплави или други крайни продукти (КЦМ, Монбат Рисайклинг и ЕЛ БАТ).

Данни за производството на първично и вторично олово, включително сплави от акумулаторни отпадъци за последните пет години са представени в таблица 3.5 и на фиг. 3.3.

Производство на олово, тона

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Олово - първично	72 230	68 438	71 668	73 064	70 252	-2 812	96.2
в т.ч. „КЦМ” АД	65 701	68 438	71 668	73 064	70 252	-2 812	96.2
„ОЦК” АД	6 529	-	-	-	-		
Олово - вторично	18 703	17 718	19 074	20 330	26 637	6 307	131.0
„Монбат Рисайкл.” ЕАД	16 003	14 603	14 904	15 530	16 231	701	104.5
„ЕЛБАТ” АД	2 700	3 115	4 170	4 800	10 406	5 606	216.8
Олово - общо	90 933	86 156	90 742	93 394	96 889	3 495	103.7

Източник: Фирмени данни.

През 2015 год. производството на олово (първично и вторично) нараства с 3.7 %, като оловото, получено от преработката на концентрати намалява с 2 812 т (3.8 %).

На основа на акумулаторните отпадъци през 2015 год. са произведени 26 637 т. вторично олово и оловни сплави. В сравнение с предходната година обемът на продукцията нараства с 6 307 т (31 %). Основно този ръст е в резултат на въведените в „ЕЛБАТ” АД нови мощности и увеличение на производството повече от два пъти.

Произведеното олово и делът на вторичното олово и оловни сплави, получени при преработката на акумулаторни/оловни отпадъци (фиг.3.3) от общото количество е около 28 %, с ръст от 6 % спрямо 2014 год.

Фигура 3.3

Производство на олово-общо, тона

Световното производство на олово по региони и страните, най-големи производители за последните три години са представени в табл. 3.6 и на фиг 3.4.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

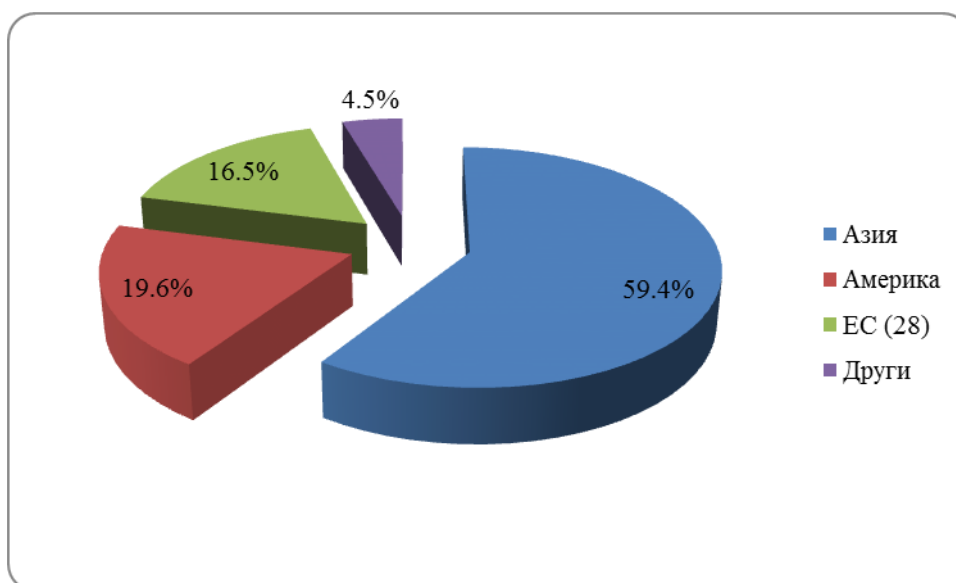
Страна/Регион	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
				+/-	%
Азия	6 661	6 627	6 331	-296	95.5
- в т.ч. Китай	4 935	4 704	4 405	-299	93.6
Америка	2 325	2 156	2 086	-70	96.8
- в т.ч. САЩ	1 264	1 128	1 120	-8	99.3
ЕС (28)	1 692	1 700	1 755	55	103.2
-в т. ч. Германия	400	380	378	-2	99.5
Други	478	477	483	6	101.2
Общо	11 156	10 960	10 655	-305	97.2

Източник: ILZSG

Азия е с най-голям относителен дял в световното производство (59,4 %), но през 2015 год. наблюдаваме спад от 4.5 % спрямо 2014 год. Основна причина за това е намаленото производство в Китай, най-големия производител на олово в света. Следва Америка с дял от 19.6 % и спад от 3.2 %. ЕС(28) заема трето място с дял от 16.5 % и ръст на производството от 3.2 %.

В рамките на ЕС (28) с най-голям относителен дял в производството са Германия с 21.5 %, Великобритания със 17.5 % и Италия с дял от 11.9 % .

Фигура 3.4

Световно производство на олово (по региони), 2015 г., %

Общото количество **олово, произведено в България** от първични и вторични суровини през **2015 год. представлява 0.91 % от световното производство и 5.52 % от това на ЕС (28)**. За 2014 год. тези показатели са съответно 0.83 % и 5.46 %. По обем на произведеното общо олово **България е на осмо място от страните-производители в ЕС**.

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

В „КЦМ” АД, гр. Пловдив се преработват цинкови концентрати до блоков цинк и цинкови сплави. Технологичната схема позволява оползотворявани и на различни цинк-съдържащи полупродукти и вторични суровини.

Като съпътстващи продукти при тази преработка се произвеждат и редици други редки и благородни метали, както и химически продукти (сярна киселина, кадмии, бисулфит и др.)

Данните за преработения метал в местни и вносни концентрати и вложените вторични суровини/скрап при производството на цинк са показани на таблица 3.7.

Таблица 3.7

Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Метал в концентрати, в т.ч.:	82 993	56 017	66 894	66 685	68 043	1 358	102.0
- вносни	74 389	47 022	54 902	55 386	57 260	1 874	103.4
- местни	8 604	8 995	11 992	11 299	10 783	- 516	95.4
Преработен външен скрап	11 033	10 203	11 363	13 193	11 983	-1 210	90.8

Източник: Фирмени данни

През 2015 год. са преработени концентрати, съдържащи 68 043 т цинк, или с 1 358 т повече (2 %) от предходната година. Съотношението на цинк във вносите към местните концентрати е 84.2/ 15.8 % (83.1 /16.9 % през 2014 год.), т.е. намаляват местните концентрати за сметка на увеличаване на метала във вносите първични суровини.

Оползотворените количества вторични продукти и отпадъци от външни източници са с 1 210 т по-малко и техният дял в общата шихта от 16.5 % през 2014 год. намалява до 15 %.

Данните за производството на цинк през последните пет години са показани в таблица 3.8 и на фиг. 3.5

Таблица 3.8

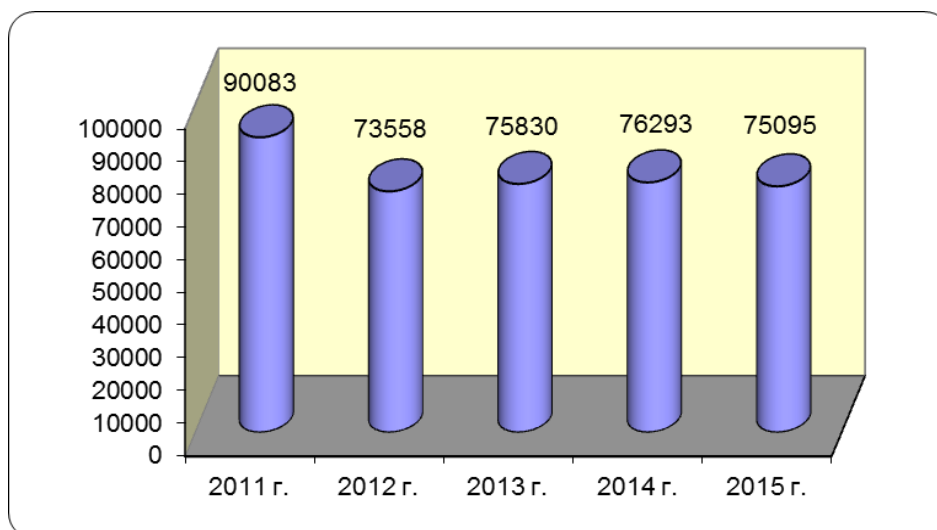
Производство на цинк, тона

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Цинк - общо	90 083	73 558	75 830	76 293	75 095	-1198	98.4
в т.ч. „КЦМ” АД	73 319	73 558	75 830	76 293	75 095	-1198	98.4
„ОЦК” АД	16 764	-	-	-	-	-	-

Източник: Фирмени данни

Общото производство на цинк през 2015 год. е 75 095 т. В сравнение с 2014 год. намалява с около 1200 тона, предимно от намаляване количествата на вложените вторични суровини.

Фигура 3.5

Производство на цинк, тона

В таблица 3.9 и фигура 3.6 е представено производството на цинк в света по региони и страната най-голям производител, техният относителен дял и ръст/спад спрямо предходната година.

Таблица 3.9

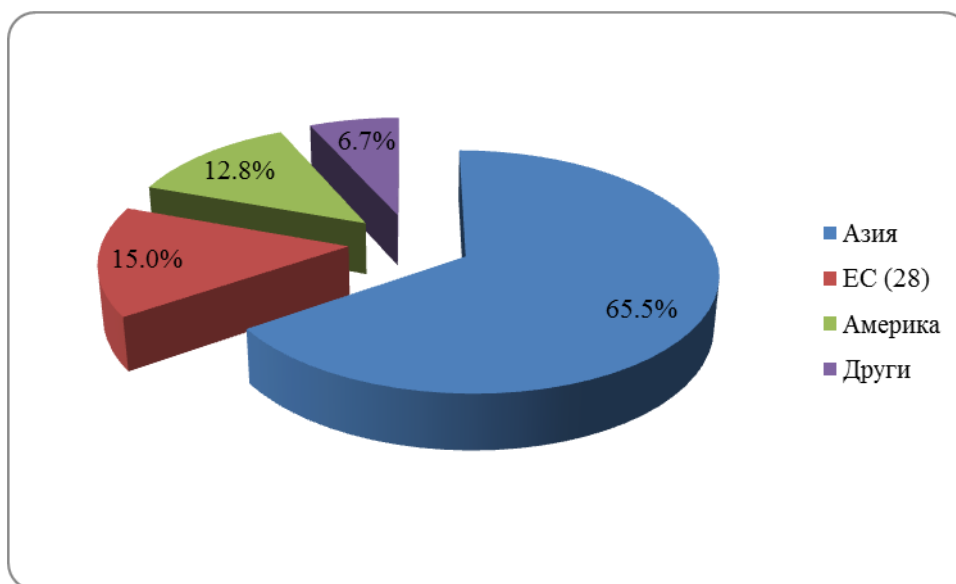
Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2013	2014	2015	Разлика 2014/2013	
				+/-	%
Азия	8 178	8 660	9 107	447	105.2
в т.ч. Китай	5 280	5 807	6 155	348	106.0
ЕС (28)	1 984	2 070	2 087	17	100.8
в т.ч. Испания	494	512	517	5	101.0
Америка	1 838	1 759	1 773	14	100.8
в т.ч. Канада	652	648	683	35	105.4
Други	1 027	1 020	938	-82	92.0
Общо	13 027	13 509	13 905	396	102.9

Източник: ILZSG

През 2015 год. добива на цинк в света нараства с 2.9 %. Данните сочат, че относителния дял на Азия в световното производство е най-голям (65.5 %) и има ръст от 5.2 % спрямо 2014 год. Той пряко зависи от нивото на производството в Китай - водещ производител на цинк в света с дял от 44.3 %. През 2015 год. Китай отчита ръст от 6 %. ЕС (28) заема второ място с дял от 15.0 % и минимален ръст от 0.8 %. Най-значим дял от производството в ЕС имат Испания (24.8%) и Финландия(14.7%). Следва Америка с относителен дял от световното производство – 12.8 % и минимален растеж от 0.8 % .

Фигура 3.6

Световно производство на цинк (по региони), 2015 г., %

Относителният дял на произведения в България цинк представлява 0.54 % от световния добив и **3.6 % от общото производство в ЕС(28)**. Данните показват, че въпреки закриване на мощности нашата страна все още има добра специализация в добива на цинк и заема **11-то място по производство в ЕС**.

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ И СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ, СПЛАВИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Добивът на благородни, съпътстващи метали и химически продукти се определя от съдържанието и количествата на преработените първични суровини (концентрати).

Важна част от технологичните процеси при производството на основните цветни метали (мед, цинк и олово) е оползотворяването на полезните метални и неметални компоненти, които се концентрират в отпадните технологични

газове или в твърдите странични продукти. От тяхната преработка се произвеждат съпътстващи метали или различни стокови химически продукти, които повишават ефективността на основното производство, паралелно водят до опазване на околната среда от замърсяване.

Данни за производството на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти са посочени в таблица 3.10.

Таблица 3.10

**Производство на благородни и съпътстващи метали,
сплави и химически продукти(т, кг)**

Продукт:	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	428	360	411	382	344	-38	90.1
Сребро, кг	32 144	46 523	55 637	50 200	37 955	-12245	75.6
Сребърни изделия, кг	9 420	5 889	5 474	4 838	2 785	-2053	57.6
Злато, кг	163	341	278	278	211	-67	75.9
Златни изделия, кг	6	26	26	32	41	9	128.1
Телур, кг	4 872	2 472	5 014	4 932	4 046	-886	82.0
Оловни сплави, т	11 490	12 367	15 516	17 121	18 666	1545	109.0
Цинкови сплави, т	16 658	13 867	10 499	13 099	15 676	2577	119.7
Бисмутно олово, т	595	675	732	716	607	-109	84.8
Калаени сплави, т	2.7	1.8	4.0	2.0	0.4	-1,6	20.0
Цинков сулфат, т	3 049	3 453	5 604	2 738	1 693	-1045	61.8
- в т.ч. монохидрат	2 645	2 953	3 445	1 333	174	-1159	13.1
Натриев бисулфит, т	1 408	-	-	-	-	-	-
Натриев сулфат, т	н.д.	1 750	1 846	1 520	1 372	-148	90.3
Сярна киселина, т	1203454	1100835	1352588	1309063	1340843	31 780	102.4

Източник: Фирмени данни.

От таблицата е видно, че през 2015 год. произведените количества сребро, злато и съпътстващите метали, като кадмий, телур и бисмутно олово намаляват, което е свързано със съдържанието на тези метали в преработваните първични и вторични суровини в „КЦМ“ АД.

Производството на оловни и цинкови сплави нараства съответно с 1.6 % и 9 %. Най – голям производител на акумулаторни сплави в страната е „Монбат Рисайклинг“ ЕАД, с дял около 75 % от общото количество оловни сплави. Същите се използват в рамките на групировката за производството на крайна продукция – оловни акумулаторни батерии.

Сярната киселина е с най-голяма тежест в производството от всички странични продукти, получени в процеса на металургичната преработка на медните, цинкови и оловни първични и вторични суровини. Произведените количества през 2015 год. са с 2.4 % повече в сравнение с предходната година.

3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

В България освен производството на блокови метали (мед, цинк и олово) има добре работещи преработващи предприятия до метални продукти и изделия с висока добавена стойност. Произвеждат се листа, ленти, фолио, тръби, профили и др. от тежки цветни метали (ТЦМ) и алуминий и техните сплави. Съотношението на проката от ТЦМ и този от алуминий е 40.8 %/59.2 %

Данни за производството през периода 2011-2015 год. са представени в таблица 3.11 и на фиг.3.7 и фиг.3.8

Таблица 3.11

Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

Продукт	2011	2012	2013	2014	2015		Разлика 2015/2014	
						%	+/-	%
Прокат от ТЦМ и сплави	57 130	61 971	65 462	63 940	57 353	40.8	-6 587	89.7
в т.ч. меден	39 274	40 440	44 445	42 298	41 329	29.4	-969	97.7
месингов	5 268	6 136	6 762	7 628	8 437	6.0	809	110.6
цинков	12 588	15 395	14 255	14 014	7 587	5.4	-6 427	54.1
Алуминиев прокат - общо	67 278	67 642	76 875	83 886	83 184	59.2	-702	99.2
в т.ч. -„Алкомет” АД	52 754	53 947	60 960	64 790	64 894	46.2	104	100.2
-„ЕТЕМ България” АД	12 437	13 000	14 609	18 023	17 300	12.3	-723	96.0
-„ПИХ Индъстри” АД	2 087	695	1 306	1 073	990	0.7	-83	92.3
Общо:	124 408	129 613	142 337	147 826	140 537	100.0	-7 289	95.1

Източник: Фирмени данни

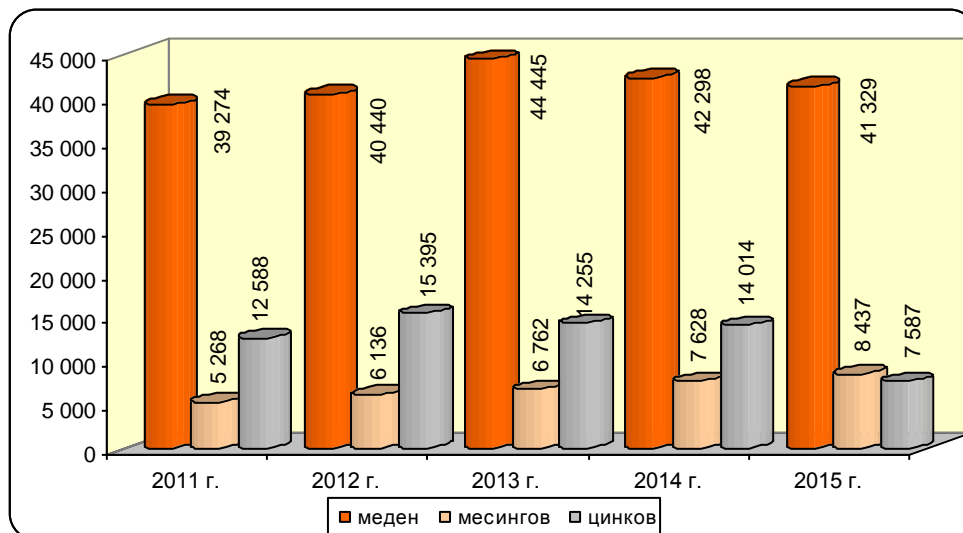
Произведеното през 2015 год. общо количество прокат от цветни метали и сплави бележи спад от 4.9 %. Прокатът от тежки цветни метали (ТЦМ) намалява с 10.3 %, а обемът на алуминиевия прокат отчита незначителен спад, почти запазва нивото от 2014 год. Неговият относителен дял в общото количество на прокат от 56.8 % през 2014 год. нараства до 59.2% през 2015 год.

Основен производител на продукти от ТЦМ и сплавите им в страната е „София Мед” АД. Компанията е част от индустриалната група „Халкор”, Гърция, която обединява фирмите от холдинга на „Виохалко”, произвеждащи валцовани и пресовани продукти от мед, медни сплави и медни кабели .

„София Мед” АД произвежда широка гама валцовани и пресовани продукти (листове, ленти, кръгове, дискове, шини, пръти и профили и др.), които се използват в строителството, машиностроенето, електротехниката и други сектори на преработващата промишленост.

На фиг.3.6 са представени количествата произведен прокат от тежки цветни метали (ТЦМ) и сплави през периода 2011 г.– 2015 г. – по видове.

Фигура 3.7

Производство на прокат от ТЦМ, тона

Табл. 3.11 и Фиг.3.6 показват, че през 2015 год. производството на меден прокат намалява общо с 2.3%, като валцовия спада е 8.5%, а пресовия отчита ръст от 5.3%. Продуктите от месинг и цинк са само валцови. Месинговият прокат нараства с 10.6%, а при цинковия прокат има значителен спад. В сравнение с 2014 год. намалението е с 6 427 т. или 45.9 %.

Съотношението на произведения меден, месингов и цинков прокат спрямо общото количество през 2015 год. е 72.1/ 14.7/ 13.2 %. През 2014 год. това разпределение е било съответно 66.2 / 11.9 / 21.9 %.

Валцованите продукти от ТЦМ представляват 65.1 % от общия обем на продукцията. В сравнение с предходната година тяхното производство намалява с 16.9 %, главно поради спада в цинковия прокат.

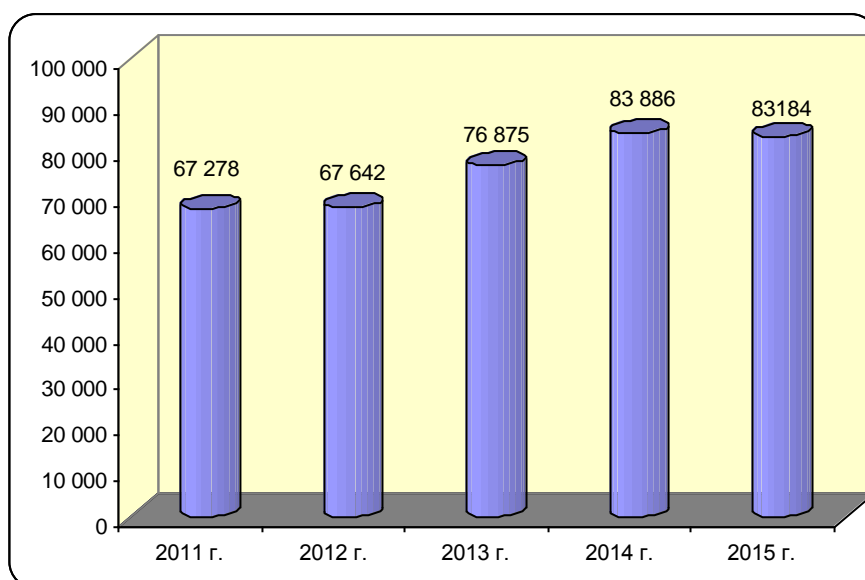
В „София Мед”АД са преработени 19 737 т. външен скрап - с 21.1 % повече от 2014 год. По-голямото количество на оползотворените вторични суровини от цветни метали намалява количествата на вложените първични метали и оказва положително влияние на икономиката на предприятието.

През 2015 год. в „София Мед” АД са реализирани инвестиционни проекти на стойност 9.8 млн.лева. По-значими от тях са линия за огнево рафиниране на меден скрап и линия за електролитно нанасяне на калаено и сребърно покритие върху медни шини и детайли. Изпълнените проекти водят до увеличаване възможностите за оползотворяване на вторични ресурси, подобряване на енергийната ефективност, разширяване на асортимента, усвояване на нови продукти с по-висока добавена стойност. Това са важни фактори за повишаване на конкурентоспособността на предприятието.

Основни производители на алуминиев прокат са „Алкомет” АД, гр. Шумен, „ЕТЕМ България” АД, гр. София и „ПИХ Индъстри” АД, гр. Русе.

Данни за производството на алуминиев прокат по предприятия са представени в табл.3.11, а на фиг.3.8 са показани общите количества на произведената продукция.

Фигура 3.8

Производство на алуминиев прокат, тона

„Алкомет” АД е най-голямата компания, специализирана в производството на пресов (тръби, пръти и профили) и валцов (ленти, листове и фолио) прокат от алуминий и алуминиеви сплави. През 2015 год. са произведени 64 894 т прокат като производството се запазва на нивото от предходната година. Компанията произвежда около **80 % от общото количество алуминиев прокат** в страната.

Съотношението на произведените количества валцов и пресов прокат е 65.7 %/34.3 % (66.2 %/33.8 % през 2014 г.), като увеличението на пресовите продукти е в резултат на въведените нови мощности и повишаване капацитета на пресово производство.

През 2015 год. за модернизиране на производствените мощности и внедряване на нови технологични решения направените в „Алкомет” АД инвестиции са на стойност 5 млн.лева.

През изминалата година в предприятието са преработени 6 157 т алуминиеви отпадъци (с 40 % по-малко от 2014 год.).

„ЕТЕМ България” АД произвежда само дълъг (пресов) прокат - различни видове алуминиеви профили и архитектурни конструкции, предимно дограми и фасадни елементи за строителството. Фирмата е единствен

производител в страната на алуминиеви архитектурни системи с марката ЕТЕМ Building Systems.

През 2015 год. относителният дял на продукцията, произведена в „ЕТЕМ България” АД е 20.8 % от общото количество алуминиев прокат (21.5% през 2014 г.). В сравнение с предходната година производството намалява със 723 т (4 %).

През изминалата 2015 год. за автоматизация на предприятието, софтуер, нови машини, оборудване, инсталации и сгради са вложени 10.6 млн.лева. В експлоатация е въведена система за обработване на профили за автомобили и система за охлаждане на водата и др.

„ПИХ Индъстри”АД е единственото предприятие в страната, което произвежда **заварени алуминиеви тръби**. През 2015 год. са произведени 990 т, което е с 83 тона по-малко и спад от 7.7 % спрямо предходната година.

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Отпадъците от цветни метали са важна суровина за металургичното производство. Тяхната преработка до крайни продукти води до подобряване на икономическите и екологични показатели на предприятията и намаляване на енергопотреблението.

Данни за преработените отпадъци от цветни метали (метално съдържание) за периода 2011 - 2015 год. от фирмите – членове на БАМИ са представени в таблица 3.12.

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък	Общо					Разлика 2015/2014	
	2011	2012	2013	2014	2015	+/-	%
Медни	68 011	80 655	75 183	78 576	75 903	-2 673	96.6
Оловни	37 623	35 575	33 516	34 317	46 754	12 437	136.2
Цинкови	11 023	10 203	11 363	13 193	11 983	-1 210	90.8
Алуминиеви	17 212	15 615	15 682	15 717	18 277	2 560	116.3
Общо от цв.метали	133 869	142 048	135 744	141 803	152 917	11 114	107.8

Източник: Фирмени данни

От таблицата е видно, че общото количество на преработените отпадъци през 2015 год. се увеличава със 7.8 %. В оползотворените **оловни отпадъци се отчита най-висок ръст – с 36.2 %**, което е резултат от въведените в КЦМ и

ЕЛБАТ нови мощности, позволяващи преработката на по-големи количества оловни вторични суровини.

При медните отпадъци има намаление от **2 673 т**, а при цинковите - с **1 210 т**.

През 2015 год. има 16.3 % ръст в количествата на оползотворените в страната **алуминиеви отпадъци** - общо **18 277 т**. Вложени са в производството на алуминиев прокат, но основното количество се преработва в “Стам Трейдинг” АД до вторични алуминиеви сплави, предназначени предимно за износ.

3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

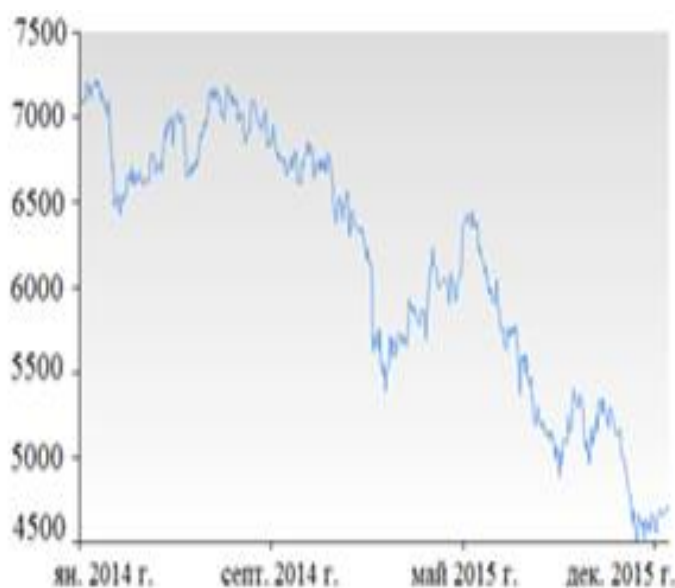
Суровините и продуктите от цветни метали по цялата верига на добавената стойност са борсови стоки, които се търгуват по цени на международните пазари, основно по Лондонска метална борса (ЛМБ) Промените в правилата за търговия между отделните страни и региони, като налагане на мита, забрани или квоти също оказват влияние върху цените на металите, като променят баланса между търсенето и предлагането.

През 2015 год. цените на основните цветни метали са спаднали не по-малко от 20 – 30 %. На следващите фигури е представена динамиката в цените на основните блокови метали, които България произвежда за период от две години: м.януари 2014 - м.декември 2015 год., взети от официалните публикации на ЛМБ.

Фигура 3.9

Цени на ел. мед (USD за тон)

Фиг. 3.9 отразява цените на електролитната мед за този две-годишен период. През 2014 год. и началото на 2015 год. цените се променят относително плавно, но след м.май и до края на 2015 год. започва рязък спад. За посочения период цената от над 7000 дол/т достига до около 4500 дол/т, спад от 35 %.

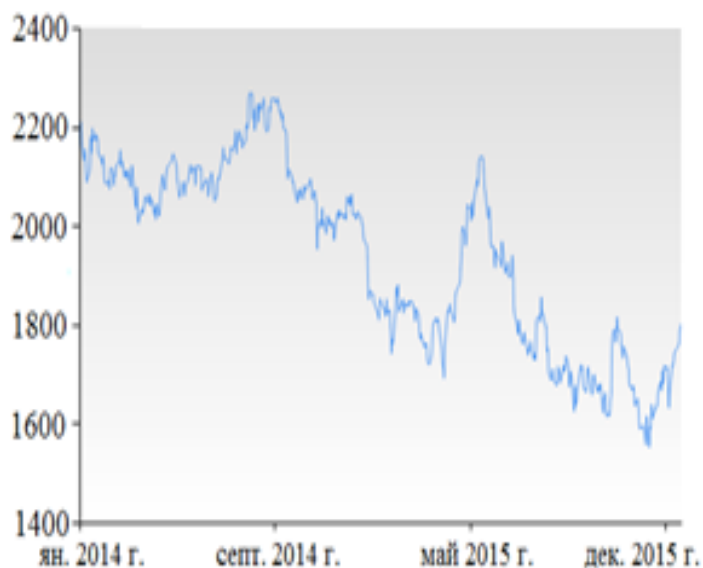

Фигура 3.10

Цени на олово (USD за тон)

Промените в цените на металното олово са отразени на фиг. 3.10. И в тази динамика се констатира големи отклонения след втората половина на 2014 год. и цялата 2015 год.

За посочения период разликата между максималната и минимална цена на олово надвишава 600 дол/т, което представлява промяна в порядъка на 30 % - 35 %.

Фигура 3.11

Цени на цинка (USD за тон)

Цените за цинк на блок са показани на фиг.3.11. В този период големите промени започват от второ тримесечие на 2015 год. и продължават до края на същата година, като само за 6 месеца спадът е 40 % - от около 2400 долара максимална цена до почти 1400 долара минимална цена за един тон електролитен цинк.

В тези динамични пазарни условия, при реален застои или минимален растеж на световната и европейска икономика, българските металургични предприятия трябва да работят в силно конкурентна среда, предимно с вносни суровини и да продължават да инвестират, с цел гарантиране на стабилно производство и устойчиво развитие.

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Количествата на внесените цветни метали, сплави и продукти от тях през последните пет години са показани на таблица 3.13.

Таблица 3.13

Внос на цветни метали и изделия от тях, тона

Стоки	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	74 083	82 051	81 300	86 161	85 908	-253	99.7
Аноди	1	58	1 504	924	211	-713	22.8
Католи,сплави,заготовки	12 398	6 815	13 921	13 812	12 211	-1601	88.4
Скрап	52 461	64 561	56 040	60 453	59 728	-725	98.8
Пръти и профили	3 908	4 371	4 415	5 006	5 411	405	108.1
Телове	2 148	3 779	2 600	2 782	4 783	2001	171.9
Ламарини и фолио	1 802	1 145	1 521	1 416	1 594	178	112.6
Гръби	1 365	1 322	1 299	1 768	1 970	202	111.4
Олово, общо, в т.ч.	27 764	23 103	34 932	29 262	25 181	-4081	86.1
Блок и сплави	21 566	21 064	23 536	12 439	8 394	-4045	67.5
Скрап (чист)	4 627	1 660	11 050	16 660	16 484	-176	98.9
Прокат	1 571	379	346	163	303	140	185.9
Цинк, общо, в т.ч.	5 783	10 030	4 323	9 660	6 491	-3169	67.2
Блок и сплави	2 900	6 876	2 765	8 746	5 322	-3424	60.9
Скрап	635	602	630	504	610	106	121.0
Прокат	2 248	2 552	928	410	559	149	136.3
Алуминий,общо, в т.ч.	124 425	123 030	150 621	135 148	150 548	15400	111.4
Блок и сплави	78 877	86 090	105 738	94 982	108 968	13986	114.7
Скрап	4 625	1 582	1 742	1 607	2 917	1310	181.5
Пръти и профили	13 133	16 166	17 727	16 770	17 648	878	105.2
Телове	4 111	4 925	3 732	3 190	3 562	372	111.7
Листа и ленти	18 873	8 582	10 010	11 992	10 696	-1296	89.2
Фолио	4 087	4 801	5 442	5 453	5 040	-413	92.4
Гръби	719	884	6 230	1 154	1 717	563	148.8
Общо, тона	232 055	238 214	271 176	260 231	268 128	7897	103.0
Стойност, млн. €	752.9	775.3	753.5	742.0	792.0	50.0	106.7
Стойност, млн. лева	1 472.6	1 516.4	1473.7	1 451.3	1 549.0	97.7	106.7

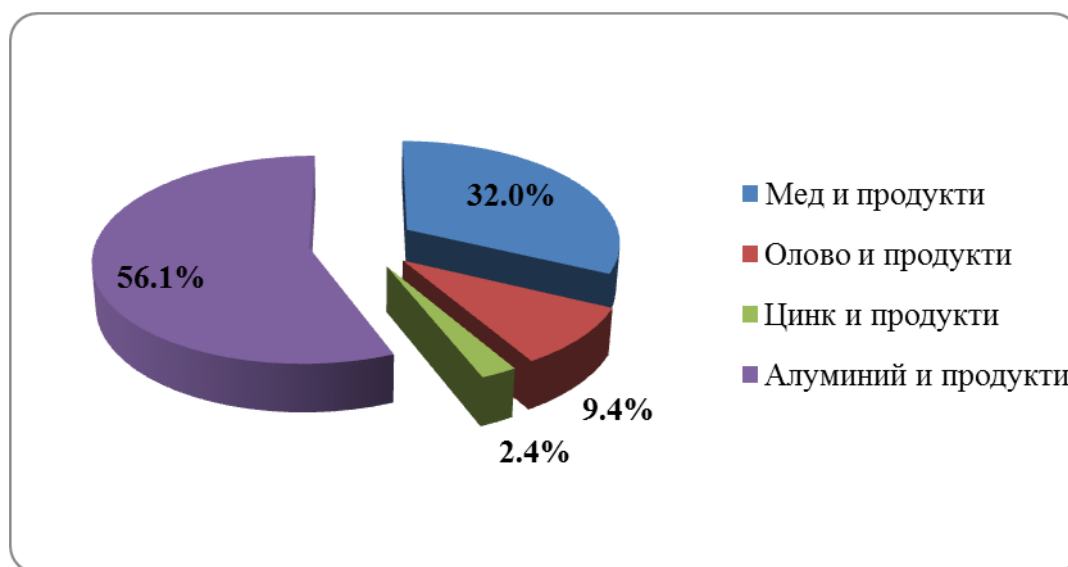
Източник: Митническа статистика и НАП

Включените в таблицата метали и металургични продукти фактически формират вноса в сектора и отразяват реалните количества и стойностите по основни стокови групи.

Данните показват, че през 2015 год. в страната са внесени 268 128 т цветни метали и продукти от тях на стойност 1 549 млн.лева. В сравнение с 2014 год. обемът на вноса в натурално изражение нараства с 3 %.

Структурата на вноса по стокови групи за различните цветни метали и техните продукти е представена на фиг.3.12.

Фигура 3.12

Структура на вноса по стокови групи на цветни метали и продукти (блок, прокат и скрап)

Вносът на блоков алуминий, който не се произвежда в страната, заема 73 % от общото количество в стоковата група на алуминия и алуминиевите продукти и над 40 % от общия внос на цветни метали и изделия от тях в страната. Той се използва като суровина за производство на продукти с висока добавена стойности, в съвременни металургични мощности и по нови екологосъобразни и енергоефективни технологии. През 2015 год. вносът на необработен алуминий нараства с 14.7 %. Около 32 % от доставките на блоков алуминий са от страни в ЕС, а 45 % идват от Русия и Турция. Вносът на **алуминиеви продукти** се задържа на нивото от 2014 год. Те се внасят от ЕС (52.1 %) и от трети страни (47.9 %).

Най-голям дял в стоковата група мед и медни продукти заема **вносът на медни отпадъци, който е около 70 %.** Медните отпадъци са ефективен енергоспестяващ ресурс за производството на електролитна мед и крайни медни продукти. Те представляват и 22 % от общия внос на цветни метали в страната. През 2015 год. количествата намаляват незначително. От Румъния, Турция, Гърция, Сърбия и Македония се доставят 58 % от отпадъците.

Рафинираната мед и сплавите на медна основа се внасят от Русия (24.8 %), от балканските страни - Сърбия, Турция и Македония , общо 43.3 % и само 6.8 % от страните-членки на ЕС. Доставкаите през 2015 год. намаляват с 11.6 %. **Медните продукти** се внасят от ЕС (52.7 %), а 47.3 % от други страни. Вносът им нараства с 26.6 %.

Най-голям дял в стоковата група на оловото и оловните продукти отново заема вносът на **метални оловни отпадъци (скрап)**, които представляват 66 % от цялото количество в тази група и около 6 % от общия внос на цветни метали и продукти от тях. Той се използва като суровина за производството на олово и оловни сплави. От Румъния идват 86 % от доставките. Вносът на **необработено олово (блок), включително оловни сплави** през последните три години продължава да намалява. През 2015 год. той е с 32.5 % по – малко от предходната година. Най – големи количества са внесени от Русия (60.4 %), а от ЕС идват само 34.2 % от доставките.

В сравнение с 2014 год. **внесените количества необработен цинк** намаляват с около 40 % и вътрешното потребление продължава да се задоволява предимно от местно производство - над 70 %. Вносът е главно от страни-членки на ЕС (98.3 %).

3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на цветни метали, продукти от тях и метални отпадъци (скрап) по видове за периода 2011 год. – 2015 год. са дадени в таблица 3.14.

Общият обем на износа през 2015 год. е 650 821 тона. В сравнение с предходната 2014 год. количеството на изнесените цветни метали и продукти от тях нараства с 1.1 %.

Анализът на данните за износа сочи, че България освен производител и нетен износител на блокови метали (мед, цинк и олово) изнася и значителни количества продукти (профили, листа, ленти и др.) с висока добавена стойност. Поради малките потребности на страната и съществуването на съвременни преработвателни мощности голяма част от тези крайни продукти и изделия се насочват предимно за износ.

През 2015 г. износът на **електролитна мед** нараства с 6.4 %. Около 58 % реализираните количества се насочват за Китай и Турция, а 33.8 % отиват в страните от ЕС. Продажбите на **меден прокат** (листа, ленти пръти и др.) се насочват главно за страните от ЕС (68.2 %). За други страни от балканския регион отиват около 10 %. В сравнение с 2014 год. изнесените количества намаляват с 13.5 %.

През 2015 год. износът на **олово** намалява с 2.5 %. За страни от ЕС се насочват 49 % от доставките на блоково олово, а 56.3 % от износа се реализира в съседни страни (Турция, Сърбия, Македония).

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика 2015/2014	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	340 208	334 357	384 110	371 935	385 745	13 810	103.7
Анодна мед	79 609	70 347	121 281	116 252	118 755	2 503	102.2
Електролитна мед	200 000	202 912	199 741	196 880	209 554	12 674	106.4
Скрап	12 982	12 318	10 760	8 488	7 176	-1 312	84.5
Пръти и профили	19 964	18 866	21 754	18 800	19 888	1 088	105.8
Телове	3 871	3 103	1 115	1 169	635	-534	54.3
Ламарини,ленти, фолио	23 704	26 761	29 433	30 297	28 996	-1 301	95.7
Тръби	78	50	27	49	741	692	x15.1
Олово, общо, в т.ч.	68 596	64 543	73 834	83 152	81 045	-2 107	97.5
Олово на блок	68 472	64 354	73 576	83 056	80 865	-2 191	97.4
Прокат	50	129	113	79	82	3	103.8
Скрап (чист)	74	60	145	17	98	81	576.5
Цинк, общо, в т.ч.	85 732	75 968	70468	76 609	72 535	-4 074	94.7
Цинк на блок	71 894	57 768	54 272	60 879	62 920	2 041	103.4
Прокат	11 817	16 015	14 843	14 347	8 267	-6 080	57.6
Скрап	2 021	2 185	1 353	1 383	1 348	-35	97.5
Алуминий,общо, в т.ч.	96 762	94 327	103 813	112 150	111 496	-654	99.4
Блок	7 555	5 866	6 465	7 874	7 073	-801	89.8
Скрап	26 300	25 579	22 766	23 584	22 351	-1 233	94.8
Пръти и профили	19 989	21 459	24 982	28 720	30 358	1 638	105.7
Телове	247	10	423	386	258	-128	66.8
Ленти и листове	15 779	13 959	16 711	17 288	14 785	-2 503	85.5
Фолио	18 005	19 377	23 733	23 993	26 512	2 519	110.5
Тръби	8 887	8 077	8 734	10 305	10 159	-146	98.6
Общо	591 298	569 195	632 225	643 846	650 821	6 975	101.1
Стойност, млн. €	2819.8	2 600.1	2 717.2	2 562.8	2628.9	66.1	102.6
Стойност, млн. лева	5 515.0	5 086.9	5 314.4	5 012.4	5141.7	129.3	102.6

Източник: Митническа статистика и НАП

Външните продажби на необработен цинк (на блок) нарастват с 3.4 %, тъй като потреблението в страната намалява. За страните от ЕС се отиват 52.3 % от доставките, а 47.7 % за други страни. Износът на 98% от **цинковия прокат** се реализира в ЕС. Икономическата криза доведе до свиване на строителството в страни-основни търговски партньори и вносителите на цинков прокат от България, което доведе до спад с 42.4 %.

В стоковата група на **алуминия** 73.6 % от износа представлява **алуминиев прокат**. През 2015 год. той нараства с 1.7 %. Най-съществен ръст

(над 10 %) се отчита при алуминиевото фолио. Над 95 % от продажбите на алуминиев прокат се насочват за страните от ЕС.

Произведените от вторични суровини **алуминий и алуминиеви сплави** заемат 6.3 % от общото количество изнесен алуминий.

Най – голям дял в износа на вторичните суровини продължават да заемат алуминиевите отпадъци, следвани от медния скрап. В сравнение с предходната година изнесените количества намаляват съответно с 5.5 % и 5.2 %.

Основната част от износа на алуминиеви отпадъци (74 %) се реализира в съседните страни (Гърция, Румъния и Турция). Най-големите вносители на меден скрап от България са Китай (44.7% от общото количество), Турция (17.7%) и Гърция с дял от 17.6 %.

От таблици 3.13 и 3.14 могат да се направят следните констатации за показателите през 2015 год., спрямо 2014 год.:

- **Количествата на изнесените цветни метали** и продукти от тях превишават 2.5 пъти вноса на същите, въпреки че той има изпреварващ ръст от 3 %, а износьт нараства с 1.1 %.
- **В стойностно изражение износьт** на продукти от цветни метали нараства със 129.3 млн.лева (**2.6 %**).
- През последната година стойността на внесените метали се увеличава, отчита ръст от 6.7 % , респективно с 97.7 млн.лева.

Българската цветна металургия както в количествено, така и в стойностно изражение продължава да формира положително външнотърговско салдо. Това я прави структуроопределящ сектор във външната търговия на страната и подобрява външнотърговския баланс.

3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Обобщени данни за вноса и износа в цветната металургия в натура и стойност за дадени в таблица 3.15 и таблица 3.16.

Таблица 3.15

Външнотърговски оборот на цветни метали, тона

Показатели	2011	2012	2013	2014	2015		Разлика 2015/2014	
						%	+/-	%
Внос	232 055	238 214	271176	260 231	268 128	29.2	7 897	103.0
Износ	591 298	569 195	632225	643 846	650 821	70.8	6 975	101.1
Общ оборот	823 353	807 409	903401	904 077	918 949	100.0	14 872	101.6
Салдо	359 243	330 981	361049	383 615	382 693		-922	99.7

Източник: Митническа статистика и НАП

Данните от таблица 3.15 показват, че през 2015 год. общото количество на изнесените и внесени цветни метали, които формират общият външнотърговския обмен нараства с 14 872 т (1.6 %). Основен принос в посочения ръст имат алуминиевите продукти, електролитната мед и цинка, както и увеличението внос на алуминий на блок и някои видове прокат. Но като краен резултат **салдото в натура намалява** с почти 1000 тона.

В стойностно изражение външнотърговският оборот също нараства, като резултат от ръст на износа и на вноса. Крайният резултат, т.е салдото се подобрява, **положителният ефект от външнотърговската дейност на страната с продукти от цветната металургия се увеличава с 31.6 млн.лева.**

Таблица 3.16

Външнотърговски оборот на цветни метали, млн.лева

Показатели	2011	2012	2013	2014	2015		Разлика 2015/2014	
						%	+/-	%
Внос	1 472.6	1 516.4	1 473.7	1 451.3	1 549.0	23.1	97.7	106.7
Износ	5 515.0	5 086.9	5 314.4	5 012.4	5 141.7	76.9	129.3	102.6
Общ оборот	6 987.6	6 603.3	6 788.1	6 463.7	6 690.7	100.0	227.0	103.5
Салдо	4 042.4	3 570.5	3 840.7	3 561.1	3 592.7		31.6	100.9

Източник: Митническа статистика и НАП.

Поради значително по-големия износ спрямо вноса (76.9%/23.1%), цветната металургия формира **положително салдо на стойност 3 592.7 млн.лева.** Въпреки по-неблагоприятната пазарна конюнктура и пониските цени на металите, физическият износ продължава да нараства в резултат на високото качество и конкурентната способност на българската металургична продукция.

3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Данни за реализацията на българска продукция от цветни метали и прокат от тях за периода 2011 – 2015 г. са показани в таблица 3.17 и на фиг 3.13.

Данните от табл. 3.17 сочат, че през 2015 год. структурата на продажбите се променя в полза на износа, който заема 89.1 % от общата реализация (съответно 85.5 % през 2014 год.). На вътрешния пазар се реализира само 10.9 % от произведената металургична продукция.

Реализация на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Реализация	2011	2012	2013	2014	2015
Анодна мед	Местен пазар	-	-	-	-	-
	Износ	79 751	67 651	121 282	116 209	118 573
	Общо	79 751	67 651	121 282	116 209	118 573
Електролитна мед	Местен пазар	40000	33 500	32 889	35 166	28 006
	Износ	190 000	194 500	194 820	191 383	208 150
	Общо	230 000	228 000	227 709	226 549	236 156
Олово	Местен пазар	21 824	24 664	23 327	20 611	21 473
	Износ	65 967	58 297	67 717	72 355	75 714
	Общо	87 791	82 961	91 044	92 966	97 187
Цинк	Местен пазар	16 453	16 106	19 081	17 681	12 692
	Износ	66 981	54 643	52 545	55 952	57 618
	Общо	83 434	70 749	71 626	73 633	70 410
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	1 932	1 733	1 842	1 450	1 563
	Износ	54 312	60 150	64 887	62 999	55 890
	Общо	56 244	61 883	66 729	64 449	57 453
Алуминиев прокат	Местен пазар	8 279	8 538	8 071	7 537	8 616
	Износ	59 010	57 020	68 092	76 437	73 931
	Общо	67 289	65 558	76 163	83 974	82 547

Източник: Фирмени данни,

При електролитната мед 88.2% от продажбите се реализират на международните пазари и 11.8% се остават за вътрешно потребление. Повисоката обща реализация на електролитна мед е от увеличен износ (8.8 %), а продажбите на местния пазар намаляват със 7 хил.тона, спад от 20.4 %. Намалява и крайното вътрешно потребление през 2015 год. (табл.3.18) .

Общата реализация на **олово** и оловни сплави бележи ръст от 4.5 %. Нарастват, както износа (с 4.6 %), така и количествата реализирани на вътрешния пазар (с 4.2%). За външните пазари се насочват 77.9 % от продажбите, а за местния пазар - 22.1 %.

Оловото и оловните сплави, произведено от преработката на акумулаторните отпадъци се реализира на вътрешния пазар и задоволява потребностите на производителите на акумулатори в страната. Тези количества

са 77.5 % от общите продажби на рециклирано олово и оловни сплави. За 2014 год. този дял е 76 %.

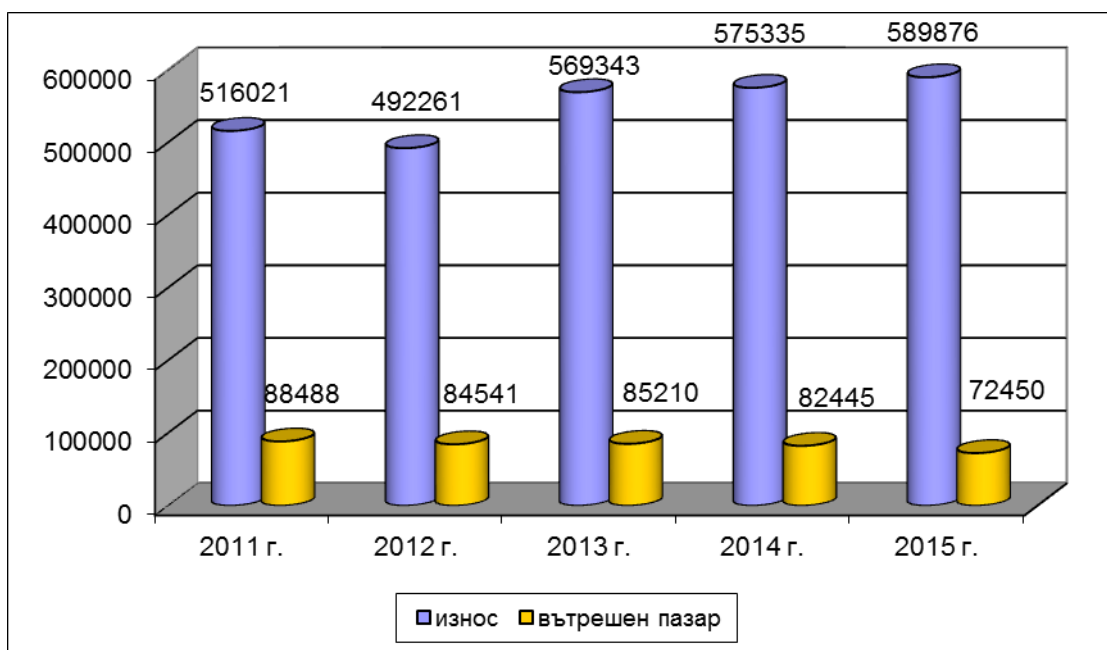
Общата реализация на **цинк** през 2015 год. намалява с 4.4 %, поради намаляване и на производството. Това намаление се поема изцяло от вътрешния пазар, реализацията за който намалява с 28.2%, поради спада в производството на цинков прокат в страната. Износът расте и представлява 82 % от продукцията, а за местния пазар се насочват 18 %. През 2014 год. това разпределение е 76% /24 %.

Доставките на **прокат от ТЦМ** за местния пазар заемат само 2.7 % от общата реализация. Произведената продукция се насочва предимно към външните пазари. През 2015 год. износът намалява с 11.3 % поради спад в продажбите на цинков и в по-малка степен на меден прокат.

Общото количество **алуминиев прокат**, което се реализира на вътрешния пазар от трите фирми заема 4.4 % , а износът достига 95.6 % . Вътрешната реализация нараства с 14.3 %, а изнесената продукция се намалява с 3.3 %.

Структурата на общите продажби на основни метали и прокат по фирмени данни за последните пет години е представена на фиг.3.13

Фигура 3.13

Фиг. 3.13 показва, че цветната металургия в България е сектор с ярко изразена експортна ориентация, тъй като износът многократно превишава продажбите на вътрешния пазар.

3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Реалното вътрешно потребление (РВП), определено като сума от количествата на реализираните цветни метали и продукти от тях на вътрешния пазар по данни на българските производители и вносът на същите от отчетите на Агенция Митници и НАП от 2011 год. до 2015 год. е дадено в таблица 3.18.

Разпределението между местното производство и вносът се променя, но има тенденция българските метали да заемат по-голям относителен дял. Така за 2015 год. при базовите цветни метали (мед, олово и цинк) около 70 % от вътрешното потребление се покрива от националното производство и 30% е делът на вносните метали. Но и за трите метала реалното вътрешно потребление спрямо предходната година намалява, средно с 18.8 %.

Таблица 3.18

Реално Вътрешно Потребление (РВП) на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2011	2012	2013	2014	2015	
							%
Електролитна мед	Местно произв.	40 000	33 500	32 889	35 166	28006	69.6
	Внос	12 398	6 815	13 921	13 812	12211	30.4
	Потребление	52 398	40 315	48 810	48 978	40217	100
Олово	Местно произв.	21 824	24 664	23 327	20 611	21473	71.9
	Внос	21 566	21 064	23 536	12 439	8394	28.1
	Потребление	43 390	45 728	46 863	33 050	29867	100
Цинк	Местно произв.	16 453	16 106	19 081	17 681	12692	70.5
	Внос	2 900	6 876	2 765	8 746	5322	29.5
	Потребление	19 353	22 982	21 846	26 427	18014	100
Прокат от ТЦМ	Местно произв.	1 932	1 733	1 842	1 450	1563	9.7
	Внос	13 042	13 548	11 109	11 545	14620	90.3
	Потребление	14 974	15 281	12 951	12 995	16183	100
Алуминиев прокат	Местно произв.	8 279	8 538	8 071	7 537	8616	18.2
	Внос	40 923	35 358	43 141	38 559	38663	81.8
	Потребление	49 202	43 896	51 212	46 096	47279	100

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за реализацията в страната).

През 2015 год. реалното потребление на прокат от ТЦМ нараства с 24.5 %, над 3 хил.тона. Делът на местното производство в това потребление за целия посочен период е малък, за 2015 год. е само 9.7 %. От внос се задоволяват 90.3 % от потребностите. Характерно за тези продукти е голямото разнообразие по видове и размери и малки количества като потребление, което затруднява и прави неефективно тяхното производство.

При алуминиевия прокат се наблюдава също увеличение на вътрешното потребление с 2.6 %, като реализацията от местните производители нараства с 14.3%, а вносът се запазва на равнището от 2014 год. И при алуминиевите продукти съотношението е в полза на вноса (81.8% / 18.2 %), като причините са идентични с тези при проката от тежки цветни метали.

Друг показател е видимото потребление (ВП) на произвежданите в страната цветни метали и прокат от тях в тона и на глава от населението (ВПГН) в килограми, което за 2015 год. е представено в таблица 3.19.

Видимото потребление се определя като от сумарната величина на производството и вноса се изважда износа на същата продукция.

Таблица 3.19

Видимо потребление на цветни метали и прокат през 2015 год., т, кг

Стоки	П	В	И	ВП	ВПГН
Електролитна мед	229 723	12 211	209 554	32 380	4.53
Олово, вкл.сплави	96 889	8 394	80 865	24 418	3.41
Цинк, вкл.сплави	75 095	5 322	62 920	17 497	2.45
Прокат от ТЦМ	57 353	14 620	58 609	13 364	1.87
Алуминиев прокат	83 184	38 663	82 072	39 775	5.56

Източник: Митническа статистика (за вноса и износа) и фирмени данни за производството.

Данните за ВП са по-ниски от тези на РВП, поради влиянието на други фактори, като наличности в производители или на склад в потребители и вносители. Независимо от тези различия тенденцията в потреблението спрямо предходната година и при двата метода на определяне е еднаква. Така във видимото потребление на блокови метали има спад при електролитна мед - с 35.5 % и при цинка - с 27.6 %. При оловото се наблюдава ръст от 7.2%.

ВП на прокат от цветни метали през 2015 год. нараства общо с 1.2 %. При продуктите от ТЦМ наблюдаваме същия ръст от 24.4 %, който се констатира при РВП. Само за алуминиевия прокат има различна тенденция, като ВП отчита спад от 9.5 % спрямо 2014 год., а РВП – ръст от 2.6 %. Дължи се големи количества изнесени от страната алуминиеви продукти по данни на Агенция Митници и НАП.

Видимото потребление на глава от населението през последните години не се променя съществено и е относително малко. Българската индустрия е ограничен потребител на метали, мощностите и обемът на производството в металургията значително надхвърля търсенето на местния пазар.

Тази пазарна среда определя българските производители на основни цветни метали и метални продукти като нетни износители на международните пазари, а българската цветна металургия – като индустрия с голям експортен потенциал.

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

„Металко България” ЕАД	„Аурубис България” АД
• „Стомана Индъстри” АД	„Алкомет” АД
• „София Мед” АД	„КЦМ 2000” АД
• „Етем България” АД	• „КЦМ ” АД
„Промет Стиил” ЕАД	• „КЦМ Технолоджи” ЕООД
„Еврометал” ООД	• „КЦМ Трейд” АД
• „ВМВ Метал” ООД	• „КЦМ Индустриален сервиз” ЕООД
„ЗГП” ООД	• „Металургремонт 21” АД
„ЕЛ БАТ” АД	„Металснаб България” АД
„Хелиос Металург” ООД	„ЕМЦ Дистрибушън” ООД
„Берг Монтана Фитинги” ЕАД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
„ИПО” ООД	„Шамот Ел Пе 2007” ООД
„Чугунолеене Първомай” АД	„Ел Стомана” ООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	„Рефран” ООД
„Кометех” ООД	„Стам Трейдинг ” АД
„Рудметал” АД	„ДЦМ 1” ООД
„Огняново К” АД	„Армекс Трейд” ЕООД
„Горубсо - Кърджали” АД	„Комотек–Ко” ООД
„Оргфактор” ЕООД	„Ковинтрейд България” ЕООД
„Гес Трейдинг” ООД	

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София

Технически университет, София

Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД

„Еврометал” ООД

„Металко България” ЕАД

„Металснаб България” АД

„Огняново - К” АД

„Горубсо - Кърджали” АД

„ЗГП” ООД

„Полиметимпортекспорт” ООД

„Монбат Рисайклинг” ЕАД

„Рефран” ООД

„КЦМ 2000” АД

„Алкомет” АД

„Промет Стиил” ЕАД

„Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД

„ЕМЦ Дистрибушън” ООД

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС – АНТОН ПЕТРОВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР - Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София

бул. Александър Стамболийски 205

Тел./Факс: 02/ 920 37 39

02/ 920 40 47

Е-mail: bcm@mb.bia-bg.com

Уеб сайт: www.bcm-bg.com